

BoDialog

Trollhättan

**Trollhättans
Stad**

Agenda

- ▲ **Peter Eriksson, Kommunstyrelsens ordförande, inleder dagen**
- ▲ **Näringslivsutveckling i Trollhättan**
- ▲ **Vad är på gång inom planer och projekt?**
- ▲ **Framtagandet av Trollhättans nya översiktsplan**
- ▲ **Stadsomvandling i Trollhättan med utgångspunkt i hållbar utveckling och framtida utmaningar**
- ▲ **14.50 -15.10 - Fika i Kulturbaren**
- ▲ **Workshop vid borden**
- ▲ **16:00 - Avslut**

Peter Eriksson
kommunstyrelsens
ordförande

Trollhättans
Stad

Trollhättans
Stad

Näringslivsutveckling

Anna Nilsson, näringslivsutvecklare

inTROLLHÄTTAN

inTROLLHATTAN.SE/FLYTТА

The screenshot shows the landing page for inTrollhättan's moving service. At the top, a navigation bar includes 'Aktiviteter', 'Boende', 'LIV', 'Resor', 'Sida', 'Om oss', 'Om oss', and 'Om oss'. The main header features a photograph of a man and a child walking in a garden, with the text 'OM 28 MINUTER FÅR DU HALVA PRISET, HELA LIVET'. Below this is a section titled 'FLYTТА TILL TROLLHÄTTAN' with a sub-header 'Flytten på ett till Trollhättan? Här hittar du allt om boende, familjeliv, karriär, fritid, studier och friluft - 28 minuter med lög från Göteborg'. The text continues: 'Här hittar du inte bara bra boende i livet utan också prouva hön, lägenheter och bostäder man kan säga att du får mer hus och trädgård för pengarna. Trollhättan ligger på en av de mest vackra platserna i landet, med kort pendeltid till Göteborg, och nära stranden med råbrett till ett. En plats att kalla hem, helt enkelt.' A green button below reads 'Läs mer om att flytta Trollhättan'. The main content area is a grid of eight colored boxes, each with a title and a brief description: 1. 'BOENDE' (green) with a photo of a child playing, text: 'Här hittar du ett bra boende och bättre...'. 2. 'KARRIÄR' (teal) with a photo of two people talking, text: 'Här hittar du ett bra boende och bättre...'. 3. 'FAMILJ' (light blue) with a photo of a woman in a garden, text: 'Här hittar du ett bra boende och bättre...'. 4. 'LIV' (blue) with a photo of a woman, text: 'Här hittar du ett bra boende och bättre...'. 5. 'FÖRTUR BOENDE' (dark blue) with a photo of a town at night, text: 'Här hittar du ett bra boende och bättre...'. 6. 'FRITID' (light blue) with a photo of people kayaking, text: 'Här hittar du ett bra boende och bättre...'. 7. 'LIV' (pink) with a photo of a woman, text: 'Här hittar du ett bra boende och bättre...'. 8. 'LIV' (pink) with a photo of a woman, text: 'Här hittar du ett bra boende och bättre...'. Each box ends with a link to 'Läs mer om att flytta Trollhättan'.

DIGITALA KAMPANER – FLYTTA TILL TROLLHÄTTAN

InTrollhättan
Annons

LIFE
inTROLLHÄTTAN

Om 28 minuter leker barnen i trädgården

Trollhättan är en fantastiskt barnvänlig stad, på kort pendlingsavstånd till Göteborg. Här finns allt.

28 minuter med tåg. Sen har du råd.

[Läs mer](#)

introllhattan

LIFE
inTROLLHÄTTAN

Om 28 minuter har du villa och vovve

I Trollhättan har du nära till allt. Även Göteborg. Pendla 28 minuter och få råd med drömboendet.

28 minuter med tåg. Sen har du råd.

[Läs mer](#)

Annons

InTrollhättan
Annons

Halva priset på villan när du odlar framtidsdrömmar i Trollhättan. 🌱 Smidig pendling till Göteborg.

Läs mer på vår hemsida!

Om 28 minuter har du egen trädgård

0:00 / 0:07

trollhattan.se
28 minuter med tåg, sen har du halva priset hela livet

[Läs mer](#)

Kampanjer jul & nyår

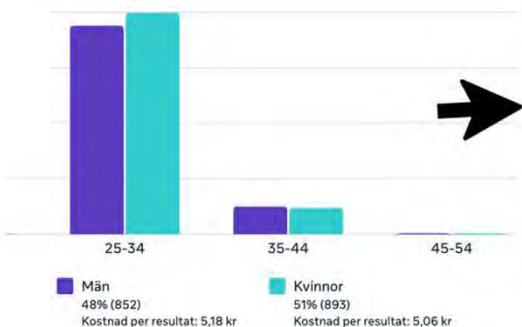
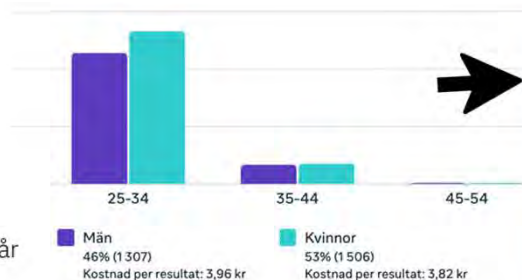
Kanal: Meta

Målgrupp: Göteborg +20km, 25-35 år

Period: 20 dec - 11 jan / 25 dec - 11 jan

Budget: 11 000kr / 9 000kr

Totalt spent: 20 000kr

Totalt antal visningar

593 831

Visningar av landningssida

4 580

Klickfrekvens

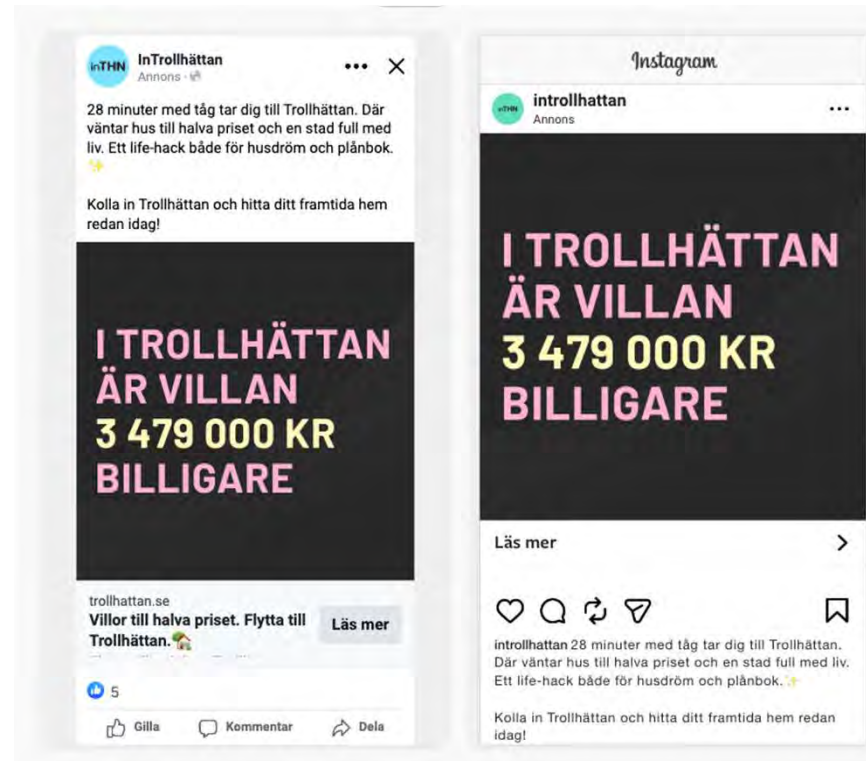
1,60%

Topp CTR

2,62%

Del 1

Kampanjer jan-mars

Räckvidd: 27 224 nådda konton, **CTR: 1,88%** - BRA

inTROLLHÄTTAN

inTROLLHATTAN.SE/PRESS

Pressrum

Här publiceras artiklar och nyheter om Trollhättan som stärker Trollhättans attraktionskraft. Upptäck hur innovation, kreativitet och ett starkt näringsliv får Trollhättan att växa och utvecklas.

ÖB besöker Trollhättan – där innovation stärker framtidens försvar

När Sveriges överbefälhavare Michael Claesson nyligen besökte staden riktades fokus mot de starka miljöer som vuxit fram genom samverkan mellan industri, akademi och offentlig sektor.

Combitech växer i Trollhättan – söker fler talanger

Företaget Combitech som är tech- lösning- och konsultpartner fortsätter sin starka tillväxt i Trollhättan. På tre år har antalet medarbetare vuxit från cirka 140 till cirka 200 medarbetare.

Bon Orbit väljer Trollhättan

Bon Orbit väljer Trollhättan – ännu brukar Saabs få karossfabrik för äterbruk. När Bon Orbit nu etablerar sig i Trollhättan gör de det av flera skäl: stadens strategiska läge, tillgången till stor industrianpassad lokal, närhet till lokal hamn samt västkustens större hamnar samt närheten till Norge.

Vätgasproduktion till Trollhättan

Trollhättan tar ett nytt stort steg i sin hållbara utveckling genom att offentliggöra markanvisningsavtalet för området Scandia vid Stalbacka/Hedeång. I detta område kommer bolaget Läbra Horizon, att etablera bolagets första produktionsprojekt inom grön vätgas.

Stark besöksommar i Trollhättan

Sommaren 2025 har varit en riktig framgång för Trollhättan som besöksdestination. Samtliga besöksmål i Trollhätte Kanalpark visar en tydlig ökning av besökare jämfört med förra året.

Försvarsmakten valde Trollhättan

Sverige tar ett historiskt steg mot att bygga en ny typ av teknisk kapacitet med syftet att stärka totalförsvarets förmåga till snabb och säker reservdelstillverkning. Idag invigdes Advanced Manufacturing Coordination Center (AMCC) på Produktionsteknik Centrum. Ett projekt som samlar civil och militär kompetens för att utveckla avancerad tillverkning med både civila och försvarskritiska tillämpningar.

Nya studenter-framtida kollegor

Hösterterminen drar igång och Trollhättan får glädjen att hälsa närmare 3 000 nya studenter välkomna hit och till Högskolan Väst. Högskolan Väst är en central del av Trollhättans utveckling. Högskolan och dess studenter bidrar även till stadens näringslivet och framtidens arbetskraft.

GKN Aerospace inviger ny fabrik(2)

GKN Aerospace har invigt sin nya anläggning för additiv tillverkning i Trollhättan. På plats för invigningen var Sveriges infrastrukturminister Andreas Carlsson. Anläggningen är unik i sitt slag och markerar ett stort steg för svensk industrikompetens inom flyg- och rymdindustri.

AI kan nu kompletteras med AM

AM-tekniken, som ofta beskrivs som industriell 3D-printing, används för att skapa komponenter med hög komplexitet och låg vikt – faktorer som är avgörande för rymdindustrins behov av effektivisering och kostnadsbesparingar. Svensk spjutspetsforskning stärker Europas position i rymdindustrin. AM-teknik kan...

Pressmeddelanden

inTROLLHÄTTAN

Pressrelease - Bon Orbit

Period: 21 nov - 14 dec

Kanal: LinkedIn

Mål: Räckvidd / trafik

Målgrupp:

- Sverige
- Titel: Ägare, Markchef, Kvalitets- och miljöchef, Försäljningschef, Chef strategisk planering, Fastighetschef, Affärsutveckling, Miljöansvarig, Planeringschef, Onsite manager, Företagsutvecklare, Stadsplanerare etc.
- Retargeting: Sett/interagerat med Skrytkampanj + Beyond Industry

Budget: 2 000 kr

KOSTNAD: 1 999,41 kr

EXPONERING

10 603

KLICK

101

CTR

0,95%

Topp 5 Företag

1. Ahlsell Sverige AB
2. Saab
3. Försvarsmakten
4. Rexel Sverige
5. Montico

Topp 5 Branscher

1. Företagskonsultation och företagstjänster
2. Teknik, information och internet
3. Maskintillverkning
4. IT-tjänster och IT-konsulttjänster
5. Bygg

Topp 5 Jobbtitel:

1. Försäljningschef
2. Ägare
3. VD
4. Grundare
5. Delägare

inTROLLHÄTTAN
947 följare
Marknadsförst

När Bon Orbit väljer Trollhättan gör dom det för det geografiska läget och för att infrastrukturen redan finns. Genom att återbruka den tidigare Saab-karosfabriken har dom direkt tillgång till en stor industriäpassad lokal med kapacitet att återvinna 100 000 ton däck per år. 🌱

Deras etablering visar varför allt fler verksamheter väljer Trollhättan. Här finns utrymme, snabb hantering och förutsättningar att bygga framtidens industri. Är din verksamhet näst på tur?

Läs mer om Bon Orbits etablering på vår hemsida!

ETABLERING
inTROLLHÄTTAN

Bon Orbit etablerar verksamhet i Saabs gamla karosfabrik
trollhattan.se

Läs mer

inTROLLHÄTTAN

Pressrelease - AMCC

Period: 21 nov - 14 dec

Kanal: LinkedIn

Mål: Räckvidd / trafik

Målgrupp:

- Kommun: Karlskrona, Ludvika, Stockholms, Kristianstads, Visby, Eksjö, Karlskoga, Skövde, Uppsala, Örnköldsviks, Strängnäs, Eskilstuna, Göteborg, Örebro, Östersund, Kristinehamns, Västerås, Halmstads, Sollefteå, Linköpings, Hässleholm, Karlstads, Boden
- Titel: Ägare, Stabchef, Planeringsingenjör, Säkerhetschef, Logistikofficier, Fastighetschef, Försäljningschef, Försvarsofficier, Driftsansvarig, Militäröfficier, Företagsutveckling etc.
- Branscher: Säkerhet och utredning, Försvar, Offentlig säkerhet
- Retargeting: Sett/interagerat med Skrytkampanj + Beyond Industry

Budget: 2 000 kr

KOSTNAD: 2 000 kr

EXPONERING

10 374

KLICK

157

CTR

1,51%

Topp 5 Företag

1. Försvarsmakten
2. Avarn Security Sverige
3. Regeringskansliet
4. MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap)
5. Securitas Sverige AB

Topp 5 Branscher

1. Säkerhet och utredning
2. Militära och internationella frågor
3. Företagskonsultation och företagstjänster
4. IT-tjänster och IT-konsulttjänster
5. Teknik, information och internet

Topp 5 Jobbtitel:

1. VD
2. Försäljningschef
3. Ägare
4. Chef
5. Grundare

inTROLLHÄTTAN
947 följare
Marknadsföring

Invieringen av AMCC på Produktionstekniskt Centrum markerar början på en ny era av samverkan mellan Försvarsmakten, industrin, akademien och samhällsaktörer för att stärka Sveriges förmåga.

Att den här satsningen landar i Trollhättan är ingen slump. Här finns 20 år av framgångsrik forskning inom additiv tillverkning i nära samverkan med näringslivet, som skapar ett ekosystem för utveckling inom hållbar, avancerad tillverkning och som gör innovation möjlig från dag ett.

Här finns det som krävs för att Sverige ska ta nästa steg inom avancerad 3D-printing i metall. För verksamheter som vill växa i rätt miljö är valet enkelt - välj Trollhättan.

Läs mer om nyheten på vår hemsida!

AMCC
inTROLLHÄTTAN

Ny svensk samverkanssatsning invigs i Trollhättan för att stärka Sveriges förmåga [Läs mer](#)

trollhattan.se

inTROLLHÄTTAN

Pressrelease - Vätgas

Period: 21 nov - 14 dec

Kanal: LinkedIn

Mål: Räckvidd / trafik

Målgrupp:

- Sverige
- Titel: Ägare, Markchef, Kvalitets- och miljöchef, Försäljningschef, Chef strategisk planering, Fastighetschef, Affärsutveckling, Miljöansvarig, Planeringschef, Onsite manager, Företagsutvecklare, Stadsplanerare etc.
- Branscher: Naturgasutvinning, Tillverkning av fordon med alternativa bränslen, Energiteknologi, Naturgasdistribution, Tillverkning av kemiska råmaterial
- Retargeting: Sett/interagerat med Skrytkampanj + Beyond Industry

Budget: 2 000 kr

KOSTNAD: 1 550,19 kr

EXPONERING

43 031

KLICK

22

CTR

0,05%

Topp 5 Företag

1. IKEA
2. Scania Group
3. Ericsson
4. Hitachi Energy
5. Saab

Topp 5 Branscher

1. Företagskonsultation och företagstjänster
2. IT-tjänster och IT-konsulttjänster
3. Teknik, information och internet
4. Maskintillverkning
5. Bygg

Topp 5 Jobbtitel:

1. Ägare
2. VD
3. Försäljningschef
4. Grundare
5. Delägare

inTROLLHÄTTAN
947 följare
Marknadsförst

Trollhättan tar lead i Sveriges gröna omställning 🌱

Libra Horizons planerade etablering av en anläggning för grön vätgasproduktion innebär ökad försörjningstrygghet, lägre klimatavtryck och förbättrade förutsättningar för energikrävande verksamheter. Med kapacitet att bidra till över 9 000 ton CO₂-besparing årligen visar satsningen hur Trollhättan tar position som en ledande plats för nästa generations energinfrastruktur.

Läs mer varför Libra Horizon väljer Trollhättan på vår hemsida!

VÄTGAS
inTROLLHÄTTAN

Grön vätgasproduktion till Trollhättan
trollhattan.se [Läs mer](#)

Annonsering

Rikskampanj - Vinnare

Kanal: Google Ads Display

Top 10 placeringar / impressions

☐ Placement	Clicks	↓ Impr.
☐ di.se	41	67,124
☐ dn.se	84	53,361
☐ gp.se	9	8,809
☐ hn.se	0	1,587
☐ hallandsposten.se	1	1,347
☐ ttela.se	0	798
☐ bohuslaningen.se	0	771
☐ kungälvsposten.se	0	232
☐ alingsstidning.se	0	229
☐ kungsbackaposten.se	0	97

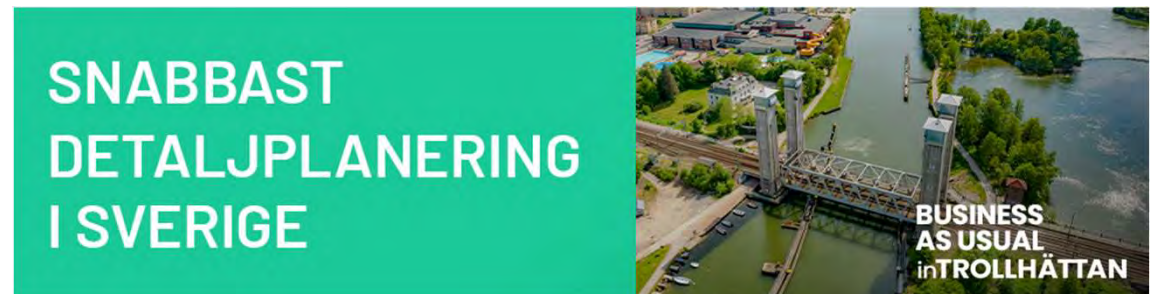

Totalt antal visningar

135 375

Klick på länk

135

DEFENCE inWEST

24-25 mars inTROLLHÄTTAN

PRESS & MEDIA

inTROLLHÄTTAN

Trollhättans
Stad

Vad är på gång i Trollhättan inom projekt och planer?

Helen Tisell, MEX-chef

Josefin Kaldo, planchef

Malin Nyberg, VD Trollhättan Exploatering

Foto: Joachim Nywall

▲ Plats för framtiden

Trollhättans
Stad

Bostäder och befolkning i Trollhättan

32 detaljplaner
och 3
planprogram
klara sedan
2020, varav 3
hittills 2026...

... Planerna
innebär att vi kan
bygga ytterligare
ca 3300
bostäder...

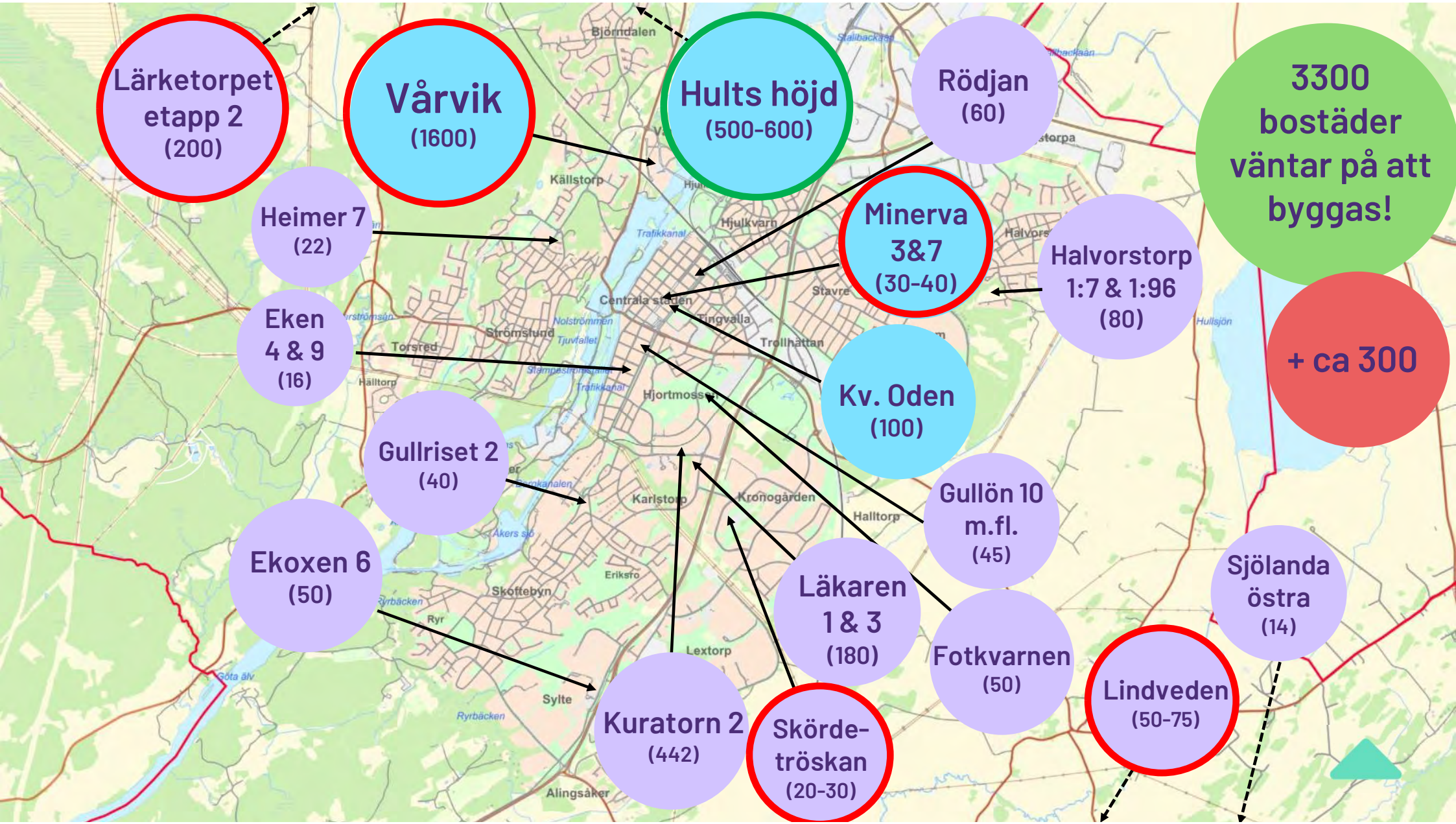
... Vilket i sin
tur innebär
att upp till 6600
nya troll kan få
plats!

2 nya
planbesked
beviljade hittills
2026

Drygt 20 nya
detaljplaner på
gång!
+ ca 450
bostäder

Beredskap för att växa!

3300 bostäder väntar på att byggas!

+ ca 300

Hults höjd

Utveckling av nytt naturnära bostadsområde med 500-600 bostäder, förskola, vård- och omsorgsboende, parker, lekplatser m.m.

Antagen 23 februari 2026 (överklagad)

- NOFAB

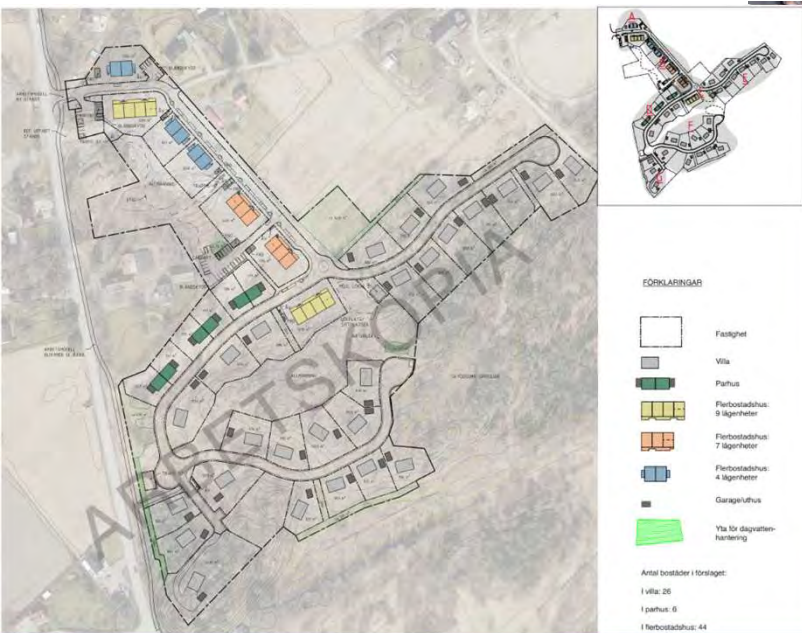
Skördetröskan, bostäder

Ca 20-30 nya bostäder i villor/radhus plus en satsning på befintliga bostäder.

Planarbete påbörjat.

- Eidar

Lindveden 9:14 & 9:4

Ca 50-75 bostäder i
blandade storlekar i lantligt
läge nära Trollhättan
Samråd sommaren 2026.
- Zand fastigheter AB

Vårvik, anpassning av detaljplaner

Anpassa gällande tre planer för Vårvik utifrån nya
förutsättningar för parkering m.m.
Färdiga planer 4:e kvartalet 2026 och 2:a
kvartalet 2027.
- Texab

Lärketorpet etapp 2

Lärketorpet etapp 2

- ▲ Fortsatt planering för vidareutveckling av området
- ▲ Villastad med centrumstråk
- ▲ Komplex plan utifrån naturvärden m.m.
- ▲ Antagande under 2027

Etapp 2

- Första volymskiss planansökan
- Omarbetning efter byggbar mark
- Nu pågår fördelning av bostadstyper i ny skiss
- Ca 150-200 bostäder i blandade former

Lärketorpets
Naturstad 26.03.50

SS - KV I NORR, SMÅHUS I SYD

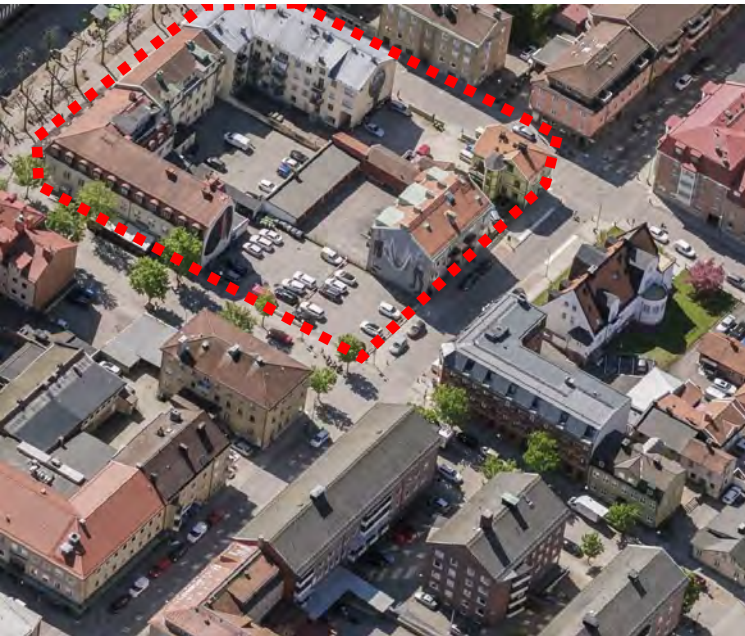
SKISS - MER SMÅHUS I NORR MM

Vad planerar vi för
mer än bostäder?...

Ökad attraktionskraft i centrum

Minerva 3 & 7

*Utveckling med kontor,
bostäder och levande
bottenvåning.
Antagande under 2028
- Eidar*

Grafiten 1

*Ny livsmedelsbutik i Södra
Stallbacka
Antagande 2:a kvartalet
2027
- JNP Förvaltning*

Drottningtorget

*Långsiktigt möjliggöra för
Torgbyggnad m.m.
- Kraftstaden*

Campus Högskolan Väst

Utveckla campus med studentlägenheter, idrottshall/eventarena m.m. Antagande 1:a halvåret 2028 - Kraftstaden

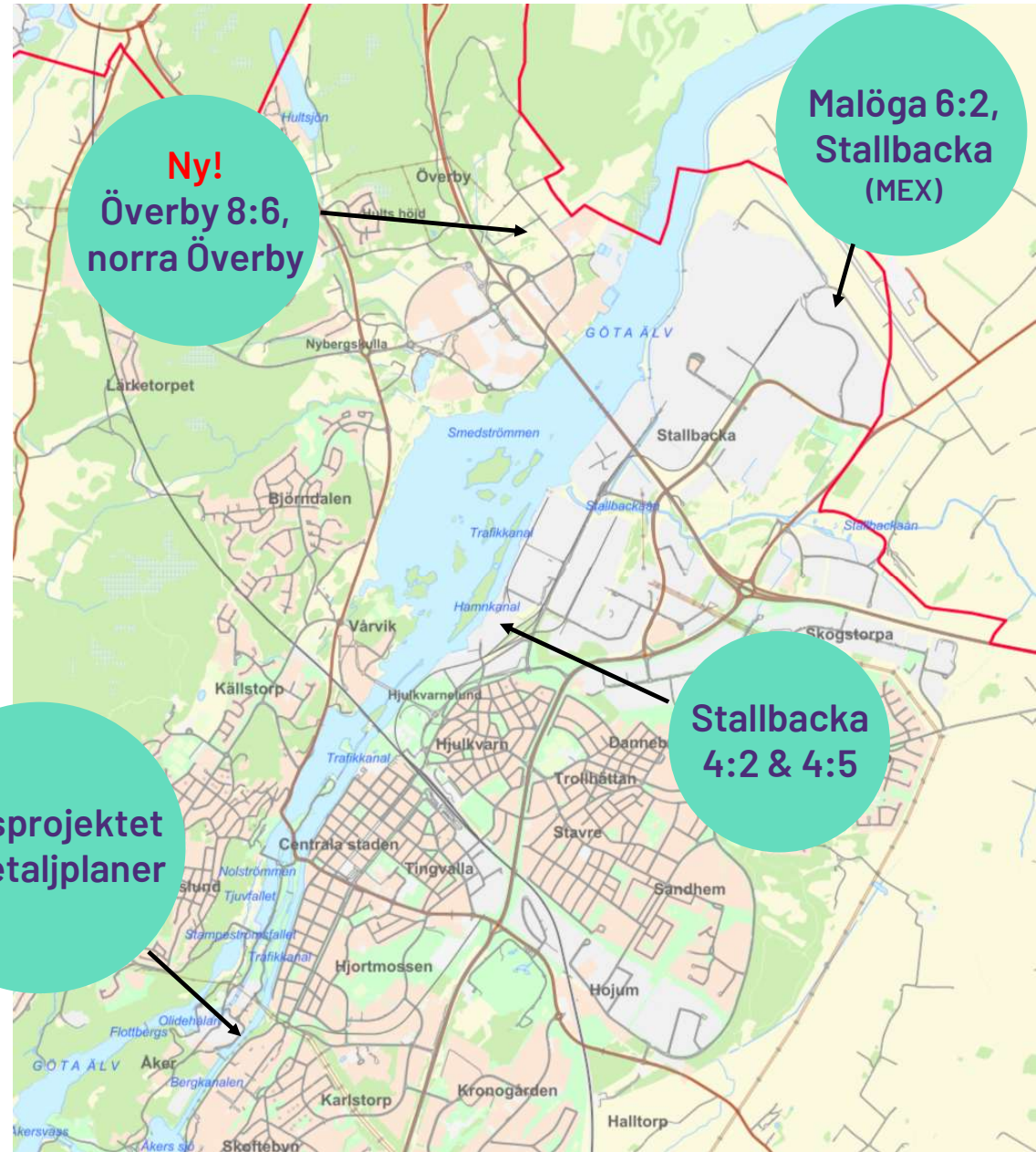
Hamnkontoret, restaurang & café

Möjliggöra ny användning med restaurang och café från sommaren 2027. Stor hänsyn behöver tas till kulturmiljön. Upphandling av entreprenör är klar. Antagande 1:a kvartalet 2027. - Eidar

Verksamheter, industri och infrastruktur

Ny!
**Överby 8:6,
norra Överby**

**Malöga 6:2,
Stallbacka
(MEX)**

**Slussprojektet
- 3 detaljplaner**

**Stallbacka
4:2 & 4:5**

Ny! Överby 8:6, norra Överby

Möjliggöra för handel och verksamheter.
Uppstart planarbete 3:e kvartalet 2026.

- Trollhättan development AB

Malöga 6:2, Stallbacka

Möjliggöra för storskalig industri.
Samråd tidigast 3:e kvartalet 2026.

- MEX

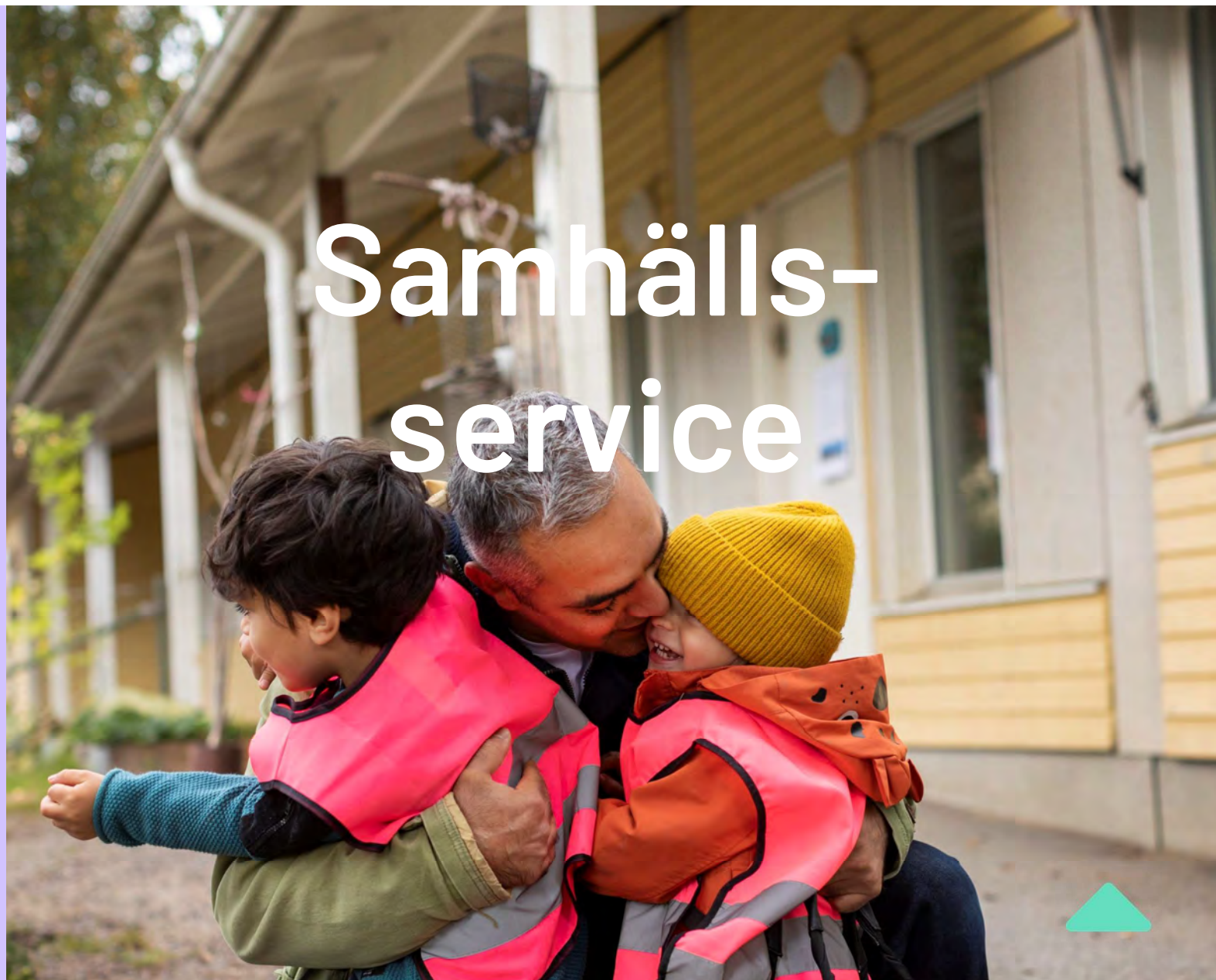
Slussprojektet

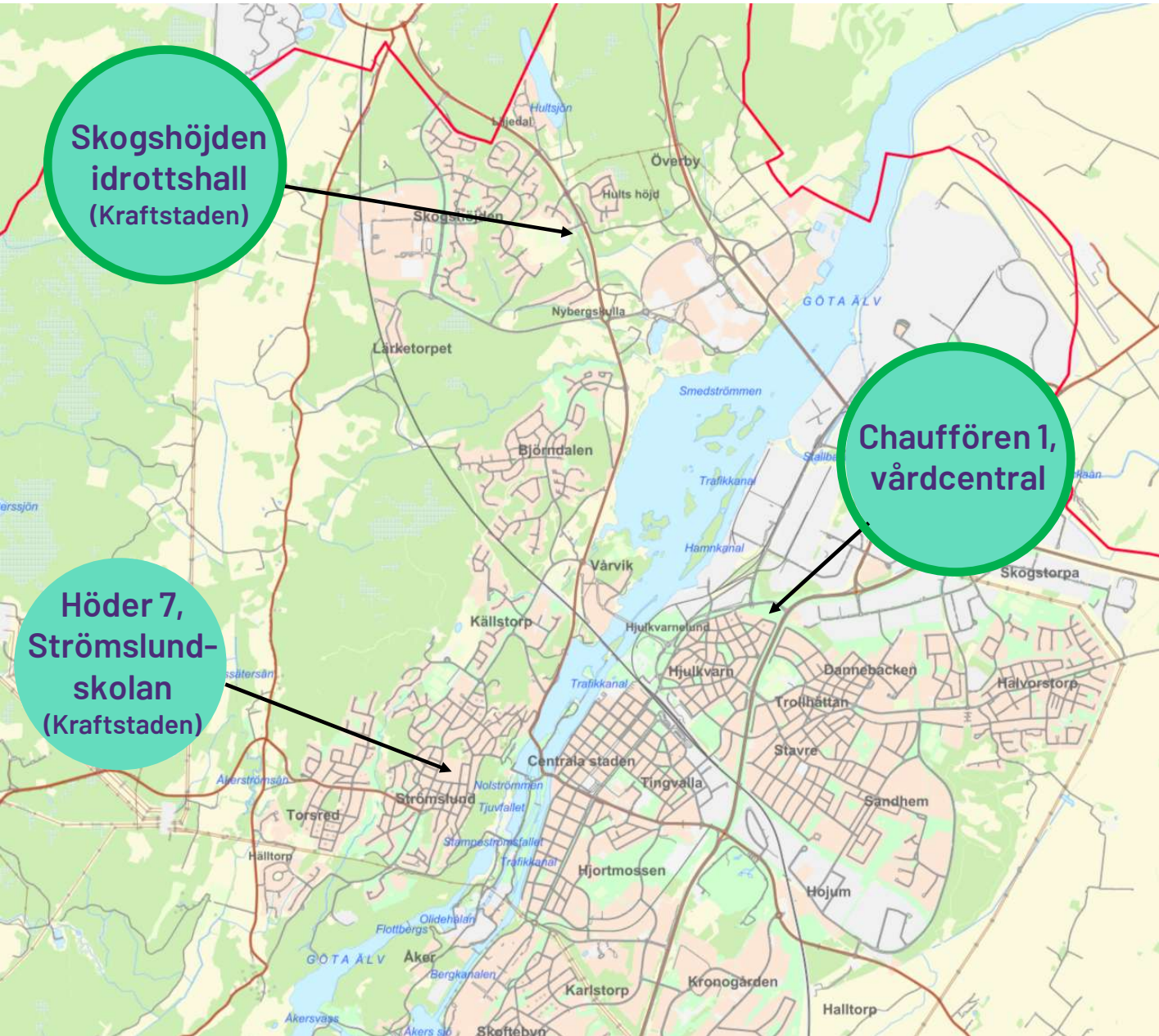
Arbete med tre detaljplaner.
Pågår parallellt med
Trafikverkets/
Sjöfartsverkets ansökan om
miljödom

- ▲ Västergärdesbron
- ▲ Sluss- och farled
- ▲ Vägnät Åker

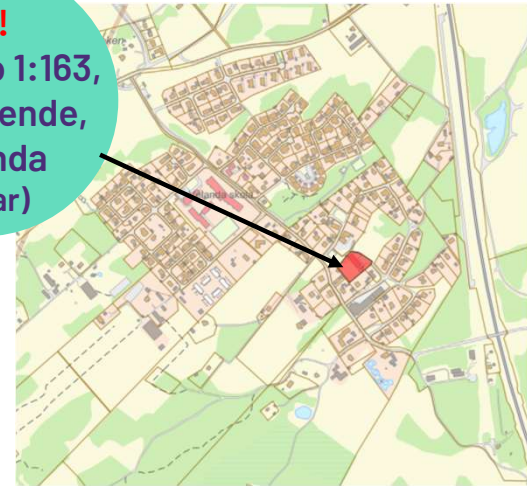

Samhälls- service

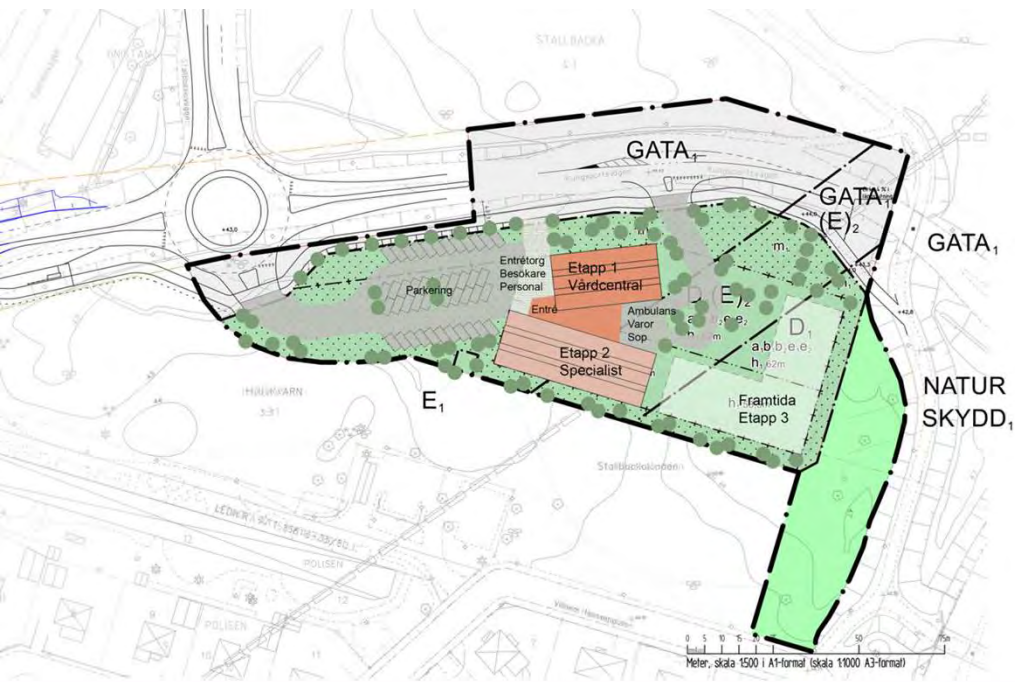

Ny!
Skinm 1:163,
LSS-boende,
Veland
(Eidar)

**Fors 1:1,
Ridanläggning
Sjuntorp
(MEX)**

Chauffören 1, vårdcentral

Ny detaljplan för att möjliggöra vårdcentral.

Antagen 29 januari 2026 (överklagad).

- Serneke

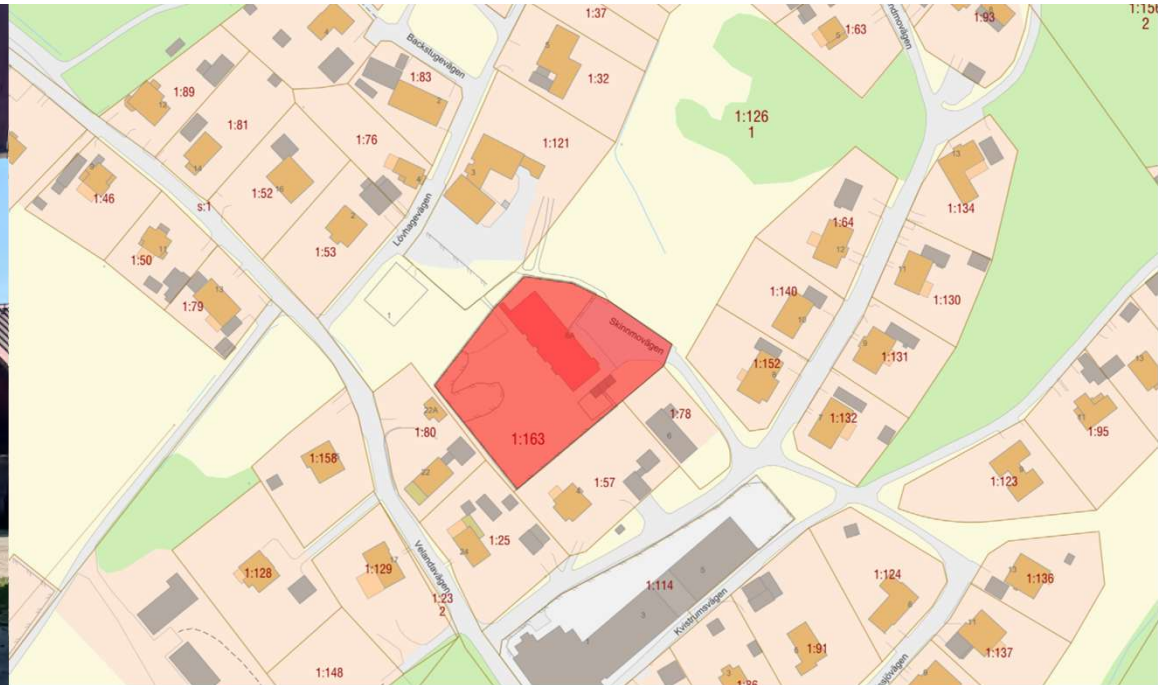

Skogshöjden idrottshall

Fullmåttshall i Skogshöjden planeras för att möta efterfrågan från idrottsföreningar och skolor.

Antagen 11 mars 2026

- Kraftstaden

Fors 1:1, ridanläggning Sjuntorp

Möjliggöra för utveckling av ridanläggning. Kulturmiljön skyddas med bestämmelser.

Antagande sommaren 2026

- MEX

Ny! Skinmo 1:163, LSS-boende, Velandå

*Omvandling av förskola till LSS-boende.
Samråd tidigast 4:e kvartalet 2026.*

- Eidar

▲ Plats för framtiden

Trollhättans
Stad

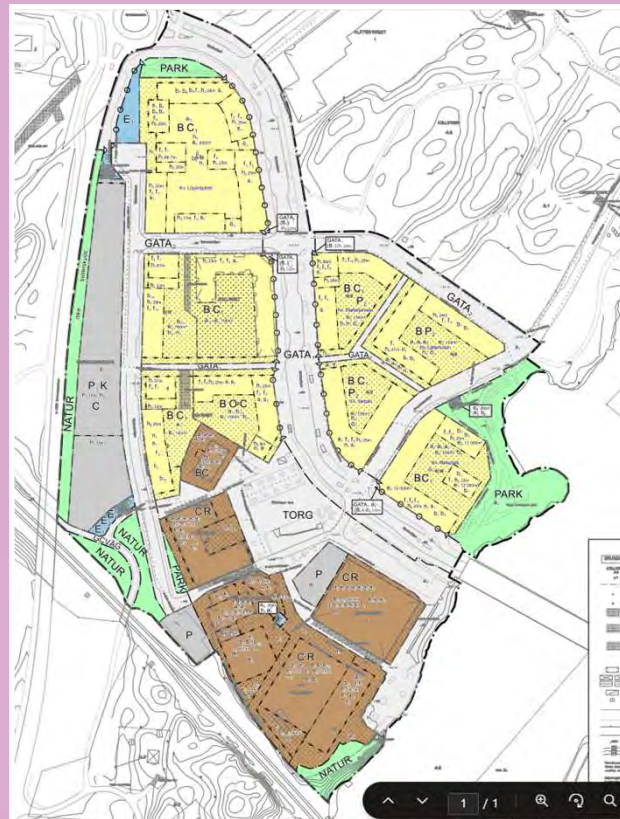
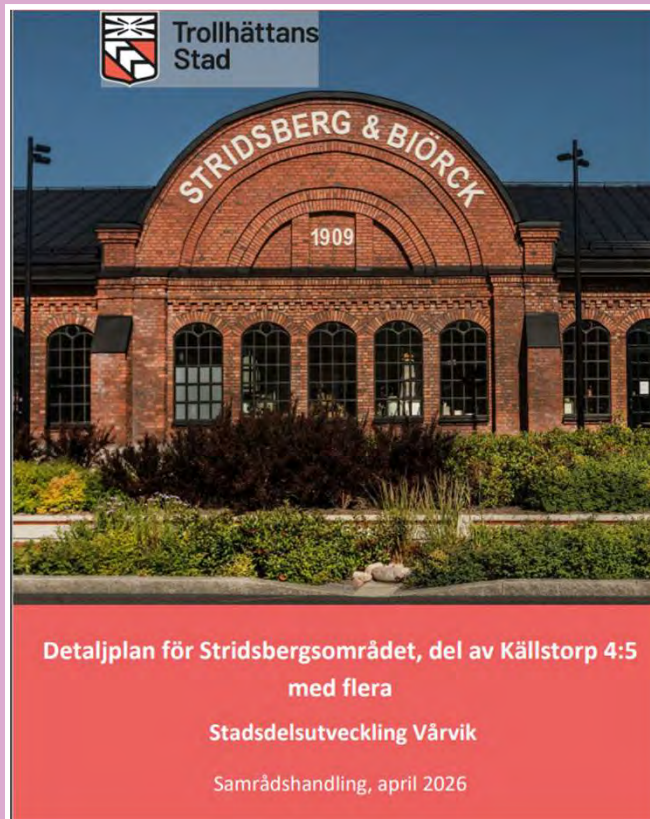
**VÄR
VIK**
TROLLHÄTTAN

TROLLHÄTTAN
EXPLORERING AB

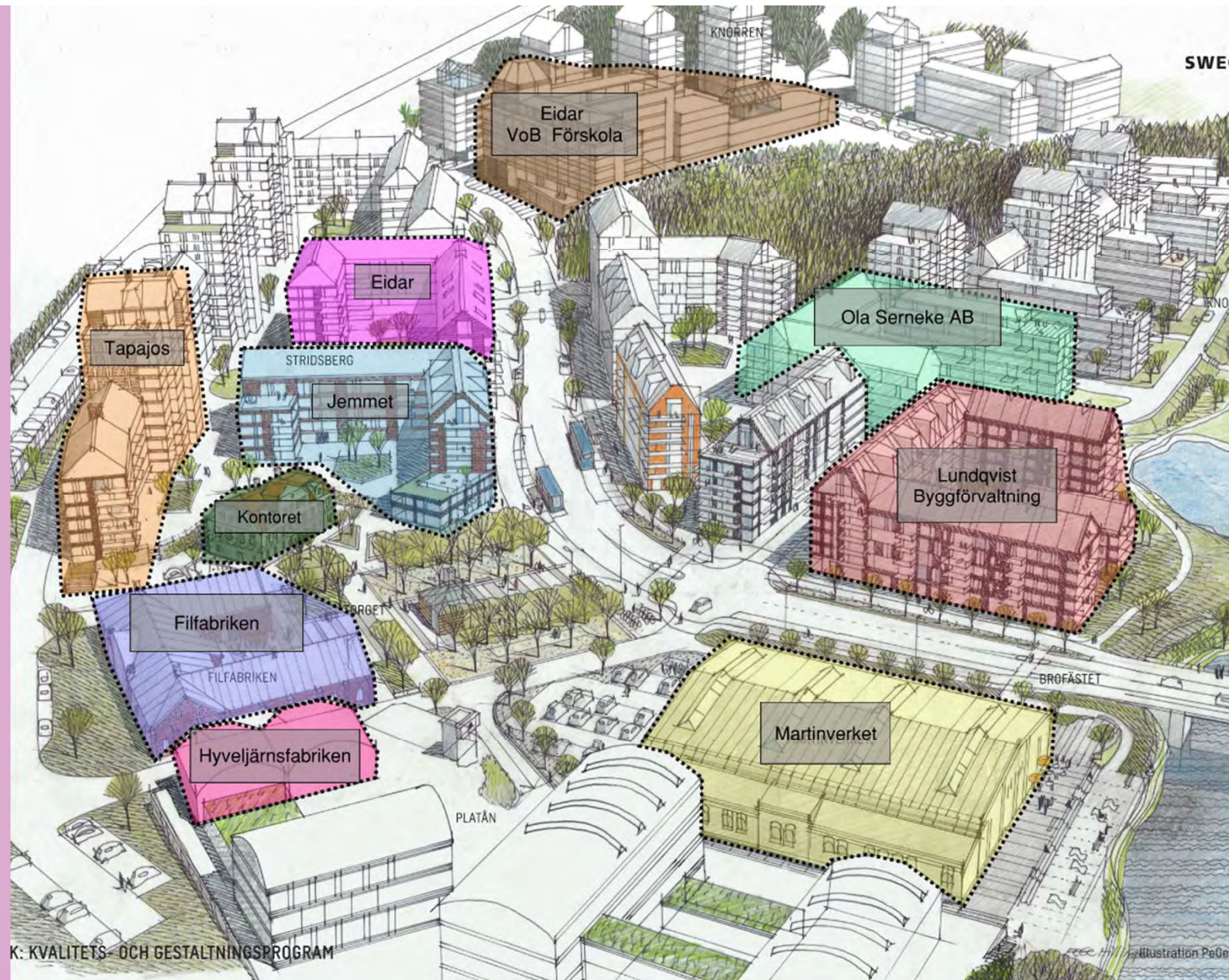
Planändringar – beslut om samråd

- Beslut om samråd för detaljplan för Stridsbergsområdet 23 april.
- Justeringar parkeringsbyggrätter

Etapp 1

- ✓ Förskola 6 avdelningar - Eidar
- ✓ Särskilt boende för äldre 108 platser - Eidar
- ✓ 70 Hyresrätter för +65 - Jemmett
- ✓ 111 Hyresrätter - Eidar
- ✓ 117 Lägenheter- Tapajos
- ✓ 100 Bostadsrätter – Ola Serneke AB
- ✓ 80 hyresrätter – Lundqvist Byggförvaltning
- ✓ Restaurerad kulturmiljö för verksamheter
 - Filfabriken
 - Hyveljärnsfabriken
 - Martinverket
 - Kontoret

Förskola 6 avd - Eidar

SÄBO 108 lgh- Eidar

Bostäder 111 lgh- Eidar

Martinverket

Trollhättans
Stad

 FIKA

Foto: Joachim Nywall

Trollhättans
Stad

BoDialog

Översiktsplaneprocess

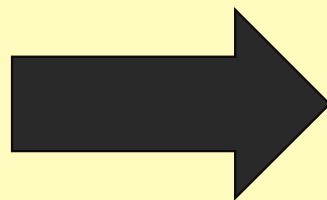
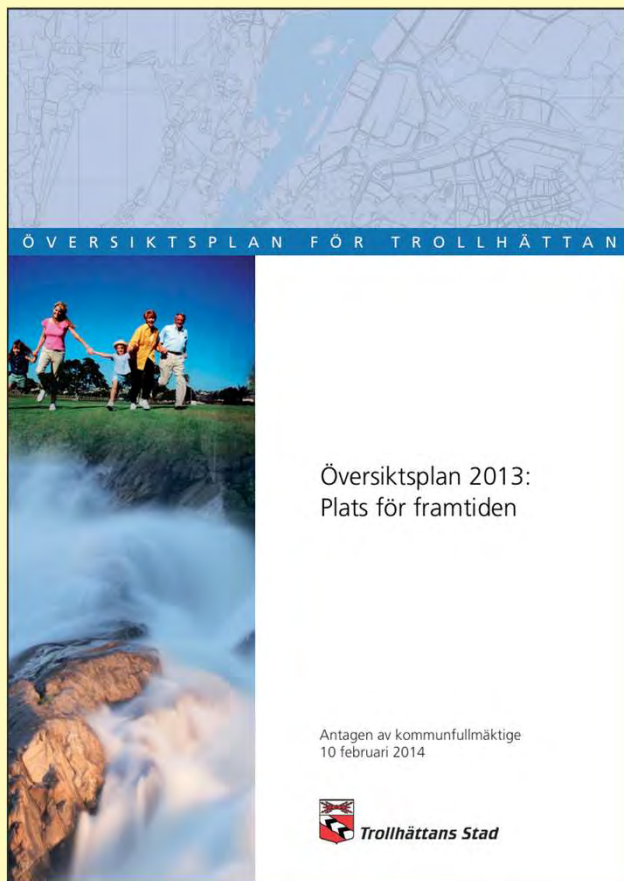
Joel Aronsson, Samhällsplanerare

Foto: Joachim Nywall

Tidsplan och process

Här är vi nu

Vad innebär det att ta fram en ny översiktsplan?

Trollhättan 2050

TROLLHÄTTEFALLEN

SAAB 1947

GKN AEROSPACE

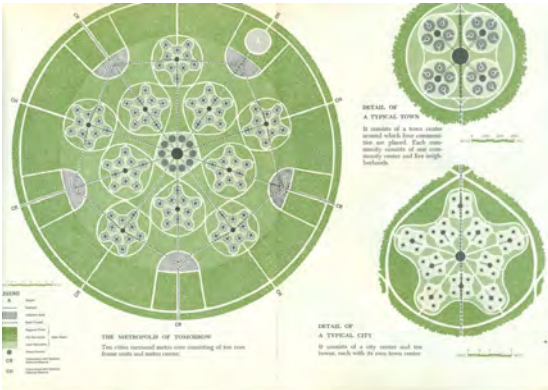

INNOVATUM SCIENCE PARK

Vad är hållbart?

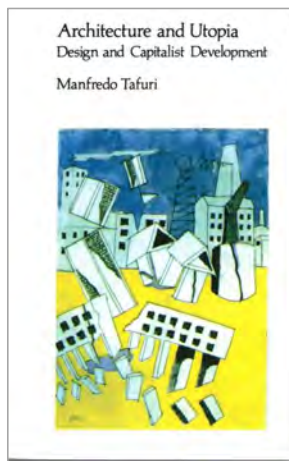
Påståenden om framtiden

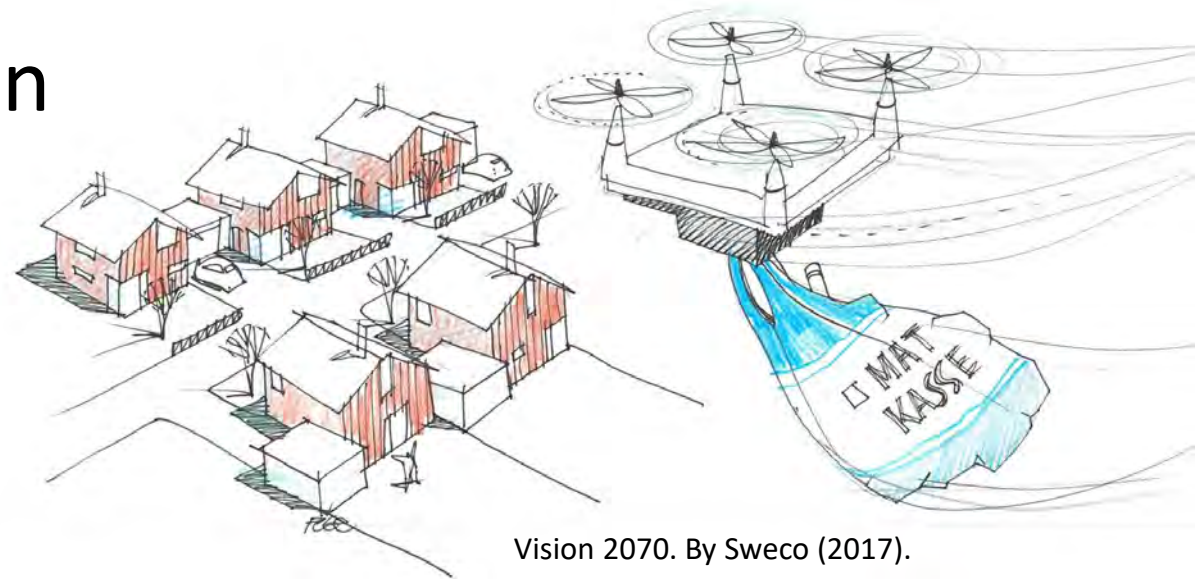
"The Metropolis of Tomorrow". Gruen 1964.

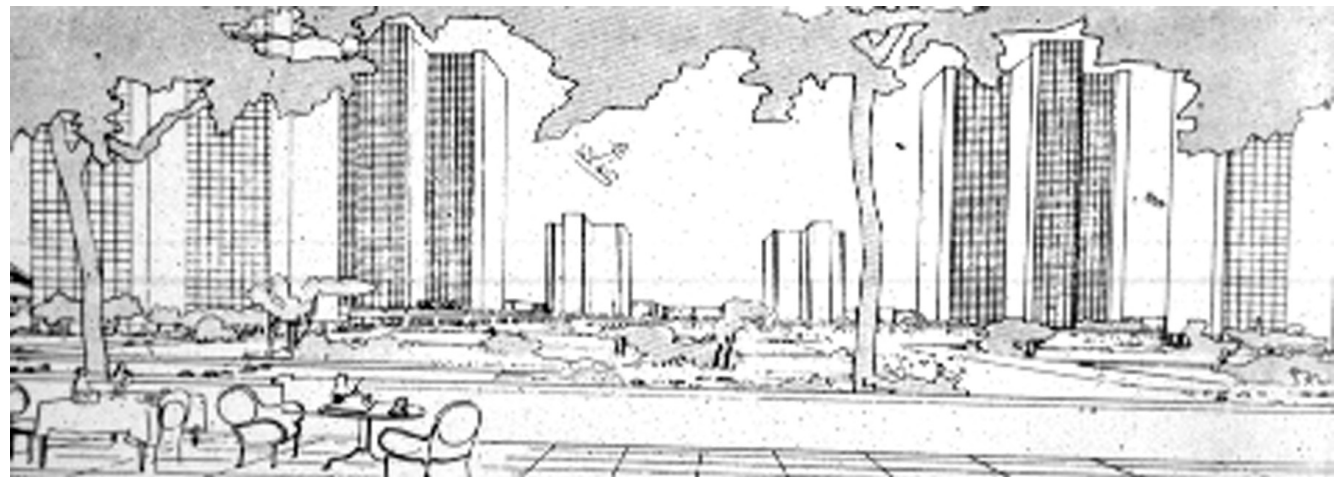
1969

1976

Vision 2070. By Sweco (2017).

La ville contemporaine, Le Corbusier 1922.

Fig. 1. Science fiction-seriernas visioner av framtidsmiljön är oftast torftiga och fantasilösa. Hjältarna är avancerade teknokrater som omger sig med en fortifikatorisk miljö med inslag av babylonisk, egyptisk och aztekisk arkitektur.

London congestion: Capital becomes world's most congested city

© 7 December 2021 [Comments](#)

London has become the world's most congested city, new analysis shows.

Drivers in the capital will lose an average of 148 hours stuck in jams across the whole of 2021, according to traffic information supplier Inrix.

That is just 1% down on pre-coronavirus pandemic levels, a much smaller decline than many other major cities.

Parallella utmaningar

Klimatförändringar
Demografi
Segregation &
Ojämlika livsvillkor

Klimatförändringar

Inte om, utan när...

Dagens situation...men mera och oftare...

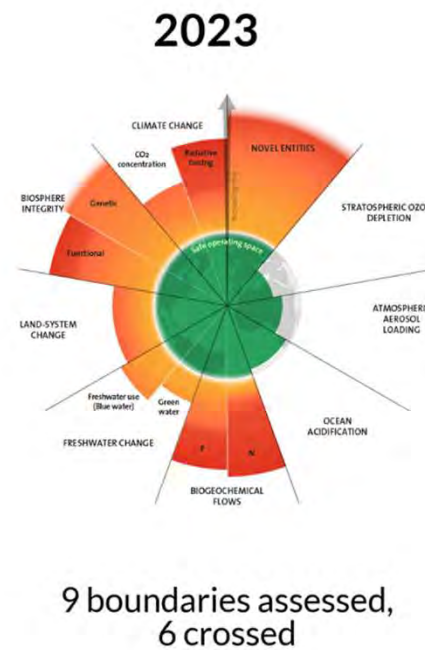
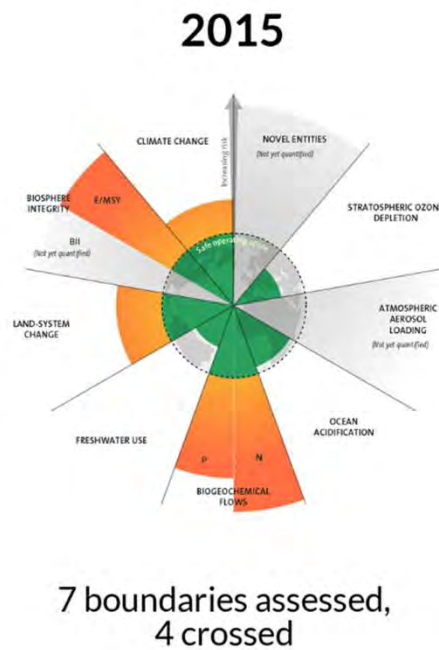
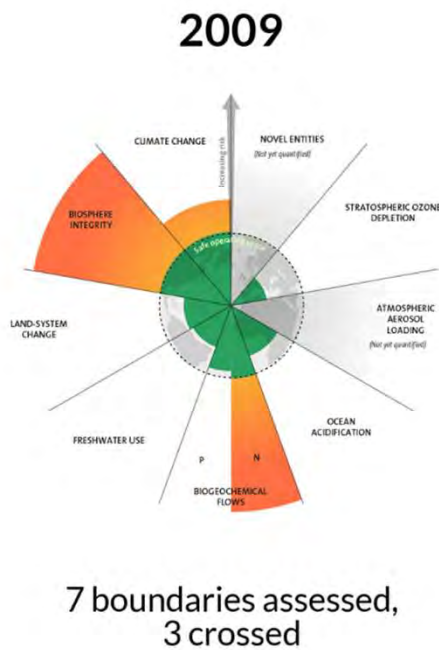

Att förbereda våra städer för:

Skyfall
Höjda havsnivåer
Extremvindar
Torka
Värmeöar i städer
Dagvattenöversvämning
Skred
Översvämmade vattendrag

Planetära gränser

- climate change
- overloading with novel entities
- stratospheric ozone depletion
- atmospheric aerosol loading
- ocean acidification
- interference in biogeochemical flow
- freshwater change
- land system change
- change in biosphere integrity

Source: Azote, Stockholm Resilience Centre. Richardson et al. 2023, Steffen et al. 2015 och Rockström et al. 2009)

Ekosystemtjänster: låta naturen 'göra jobbet'

Stödjande

Stödjande tjänster

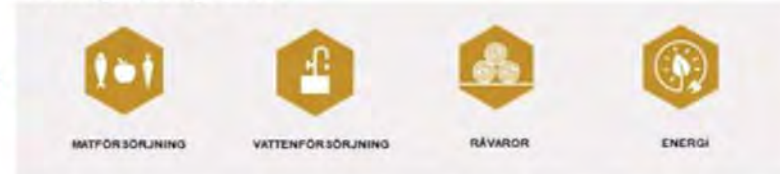
Reglerande tjänster

Kulturella tjänster

Försörjande tjänster

Reglerande

Kulturella

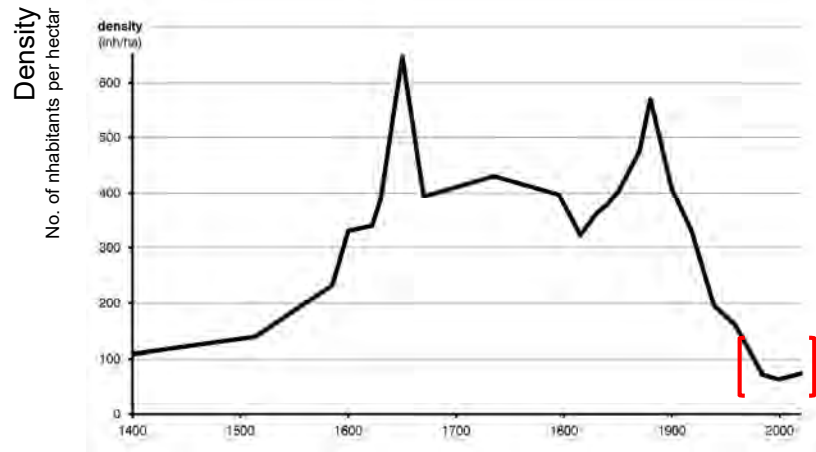
Försörjande

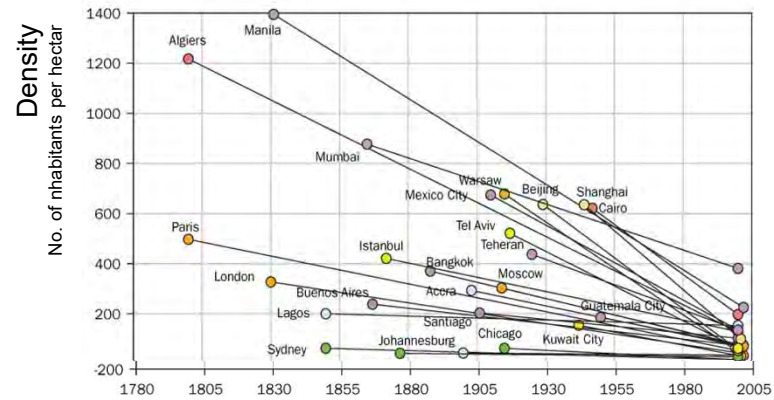
Vilka
ekosystemtjänster?

Dagvattenhantering
Svalka
Luftrening
Vindreduktion
Pollinering
Skönhet
Sociala rum
Pedagogik

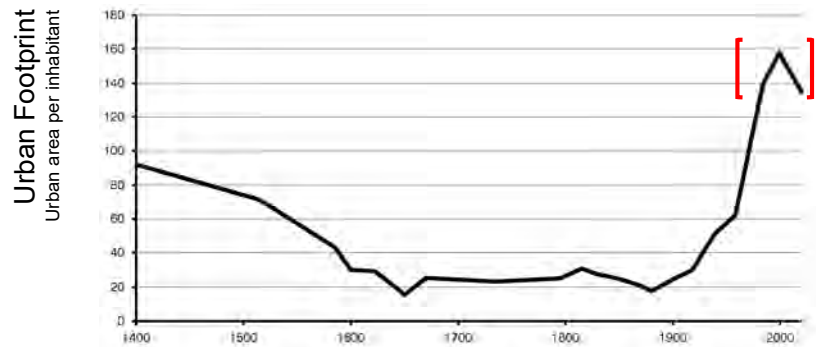
Glesa städer – negativt för klimat och hållbarhet

Amsterdam 1400-2020

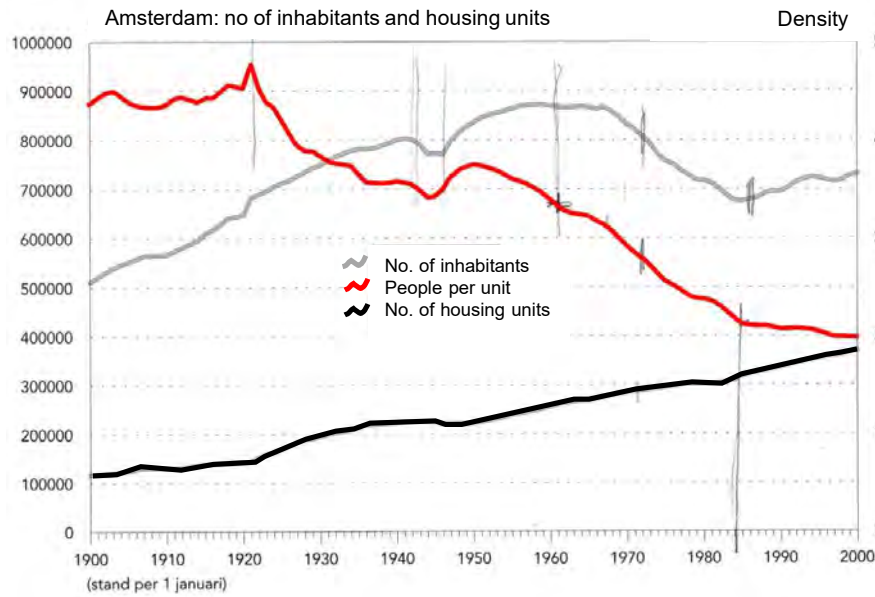
25 cities 1780-2005

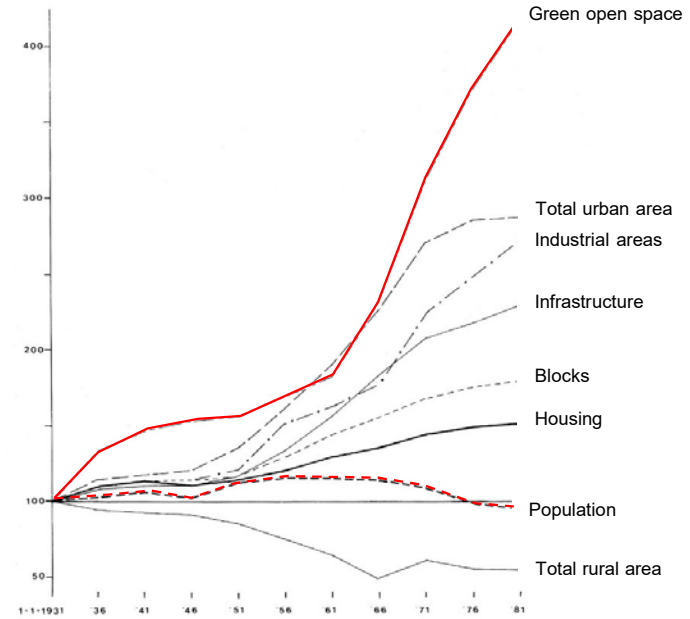
Source: Berghauer Pont and Haupt (2021). Spacematrix.

Source: Angel (2011, p. 23)

Urban sprawl – lägre täthet = ej hållbart, ej resilient

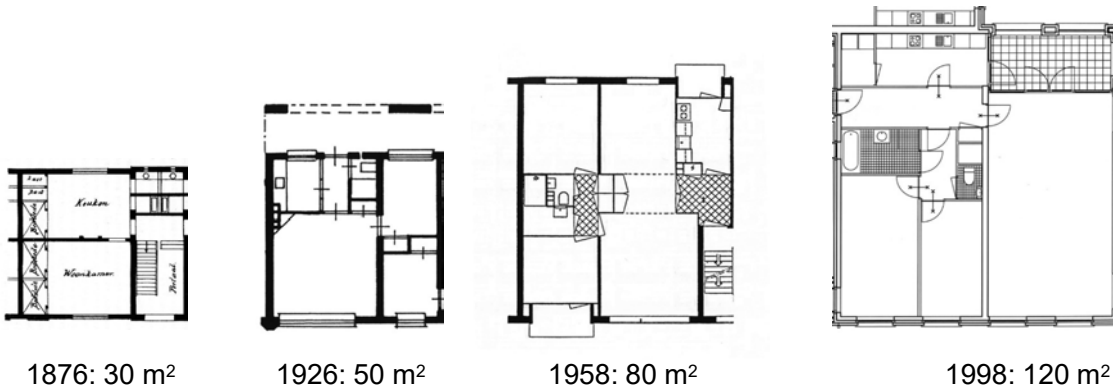

Inhabitants per housing unit

Change of land use in Amsterdam, 1931-1981

Change:
increasing area
per housing unit

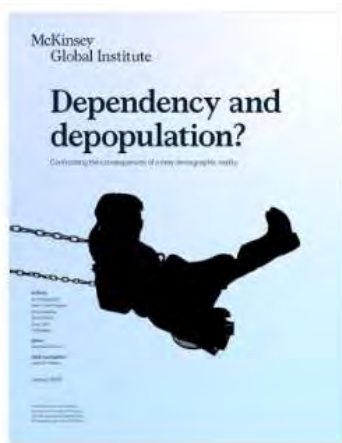
Source: Berghauer
Pont and Haupt (2021).
Spacematrix.

Demografisk förändring

Demografisk framtid “Den grånande befolkningen”

Demografisk förändring

By 2100, populations in some major economies will fall by 20 to 50 percent, based on UN projections.

Falling fertility rates are propelling major economies toward population collapse in this century.

Countries will need to raise fertility rates to avert depopulation—a societal shift without precedent in modern history.

Two-thirds of humanity lives in countries with fertility below the replacement rate of 2.1 children per family.

As of 2024, population size has peaked in 63 countries and areas, including China, Germany, Japan and the Russian Federation

Age structures are inverting—from pyramids to obelisks—as the number of older people grows and the number of younger people shrinks.

United Nations

Minskande befolkning

EU:s befolkning förutspås växa försiktigt de kommande 5 åren,
Sen stadig nedgång

Topp under 2026 (+1.5 %)

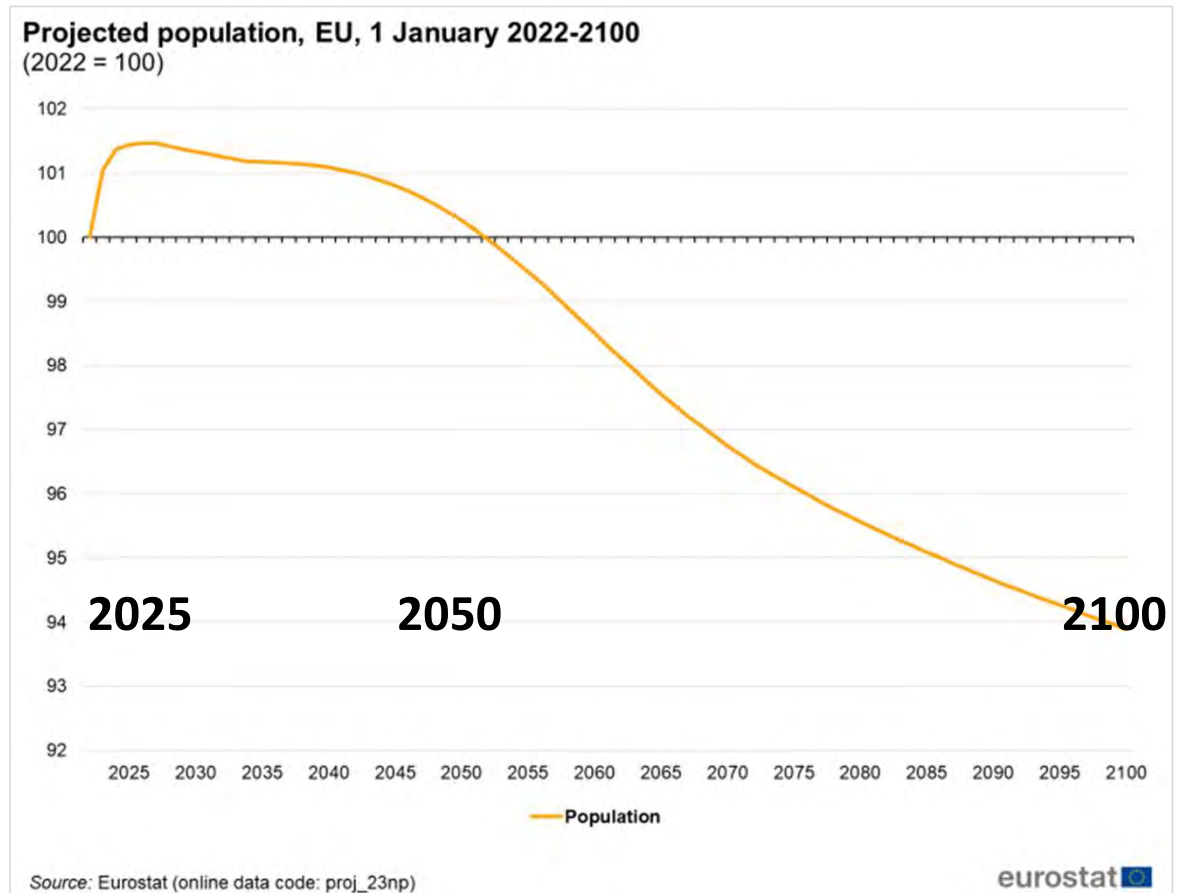
Minskning:

447.9 miljoner 2050

419.5 miljoner 2100

Minskning med 27.3 miljoner

(-6.1 %) från 2022 till 2100

Fler äldre

En ny komposition

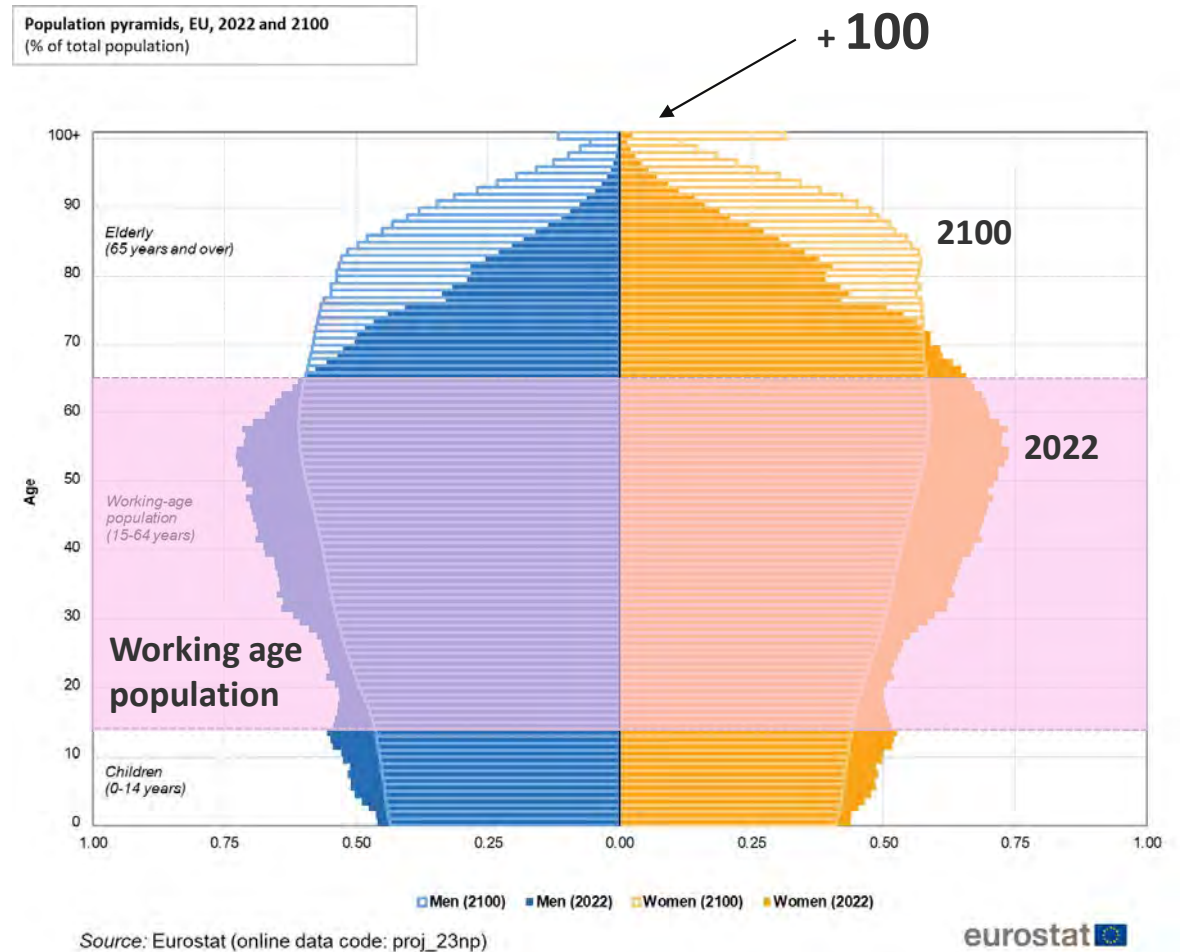
Åldrande befolkning

- Andelen + 65 kommer att öka markant
- Medianålder kommer fortsätta att öka

Minskande födelsotal

- Låga nivåer: 1.6 barn per kvinna
- Snabb minskning från 2023

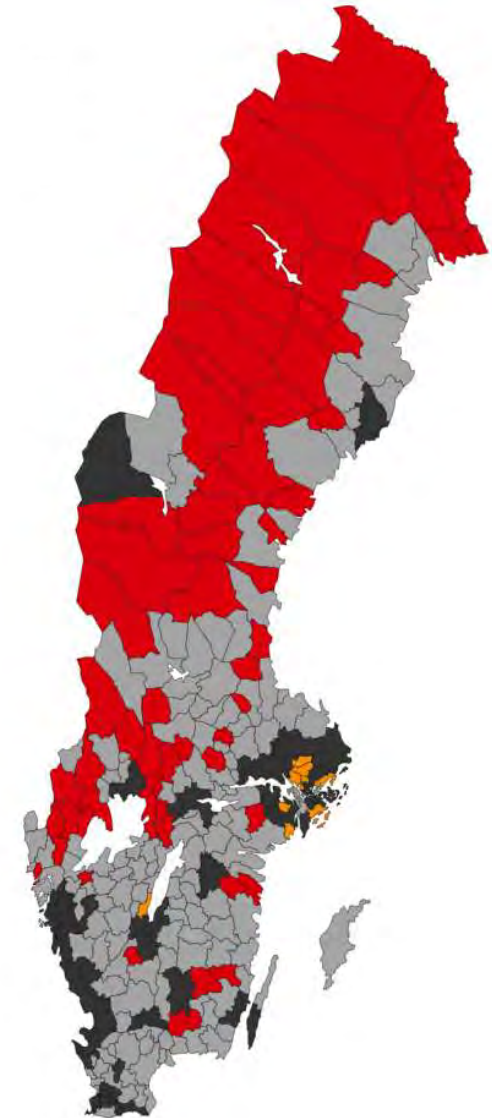
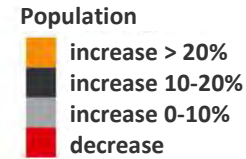
Förväntad livslängd ökar

Krympande städer i Sverige

Endast få stadsregioner ökar sin befolkning

Jämfört med tidigare sekel:
En minskning av nyfödda barn i
267 av 290 kommuner

Less than 1.5 children per woman. The lowest figure in Swedish history

Demografichock hotar fastighetssektorn

Demografichock hotar fastighetssektorn. Enligt en rapport från SVEA Fastigheter är den svenska befolkningen på väg att minska. Detta innebär att det blir svårare att hitta nya bostäder att bygga. SVEA Fastigheter är en av de största fastighetsägarna i Sverige och har ett stort intresse av att förstå de demografiska utmaningarna. Enligt rapporten är den svenska fertilitetsgraden på 1,43, vilket är den lägsta i svensk historia. Detta innebär att varje kvinna bara får i genomsnitt 1,43 barn. Detta leder till en minskning av den svenska befolkningen över tid. SVEA Fastigheter tror att detta kommer att påverka fastighetsmarknaden i Sverige. Det kommer att bli svårare att hitta nya bostäder att bygga, vilket kan leda till högre priser och längre väntetider för köpare. SVEA Fastigheter vill därför vara beredda på dessa utmaningar och hitta lösningar som fungerar för både köpare och säljare.

1,43
Fertilitetsgraden i Sverige

1,43
Fertilitetsgraden i Sverige

1,43
Fertilitetsgraden i Sverige

Färre barn – en åldrande befolkning

Åldrande befolkning – fler blir äldre och andelen äldre av befolkningen ökar

Antalet mycket gamla (+80) förväntas fördubblas i absoluta tal och relativt befolkningen

27.1 miljoner 2022 (6.1 %)
64.0 miljoner (15.3 %) in 2100

Pensionsålder:

France 62 år

Luxemburg 62

Slovakia 62

Lithuania 63

Belgium 60-65

Sweden 62-68

Germany 63-67

Ukraine: 55-60

China 50-60

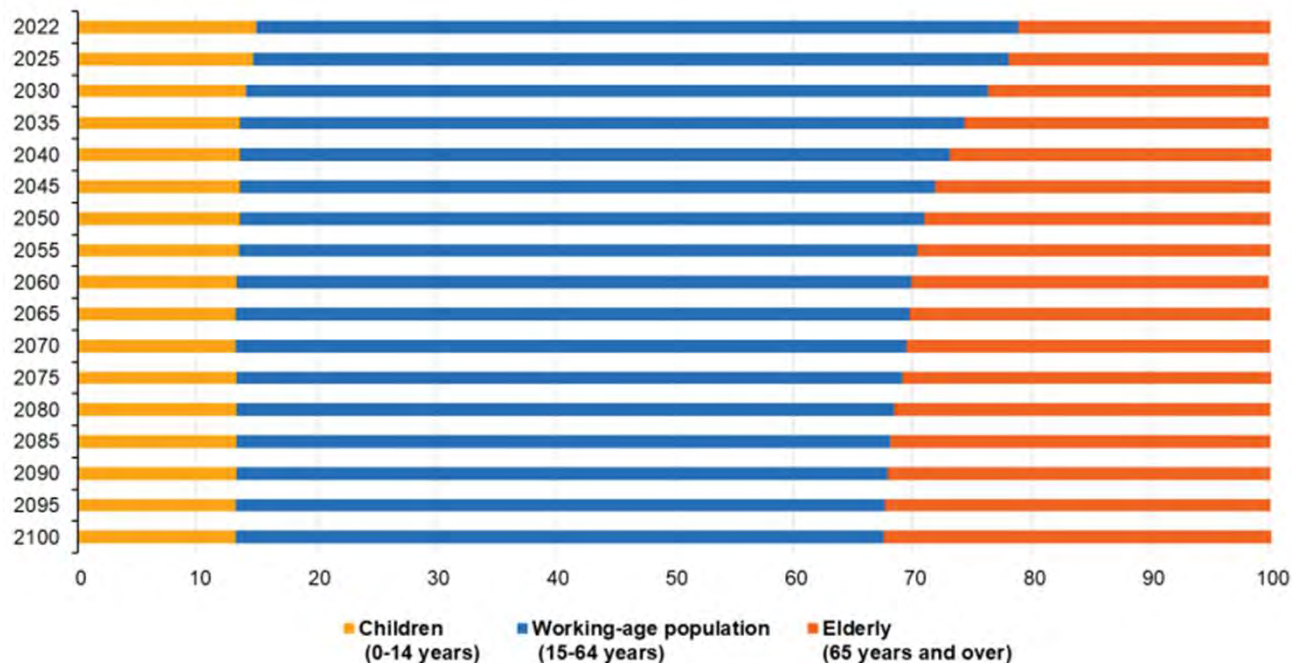
Japan 60-65-70

USA 62-67

India 58-60

South Africa 60

Projected population by broad age group, EU, 1 January 2022-2100
(% of total population)

Source: Eurostat (online data code: proj_23ndbi)

Medianåldern ökar i EU

Ökar med 5.8 år

Prognos: 50.2 år till 2100.

Upp: Malta, Irland, Luxembourg & Cyprus: mer än 10 år

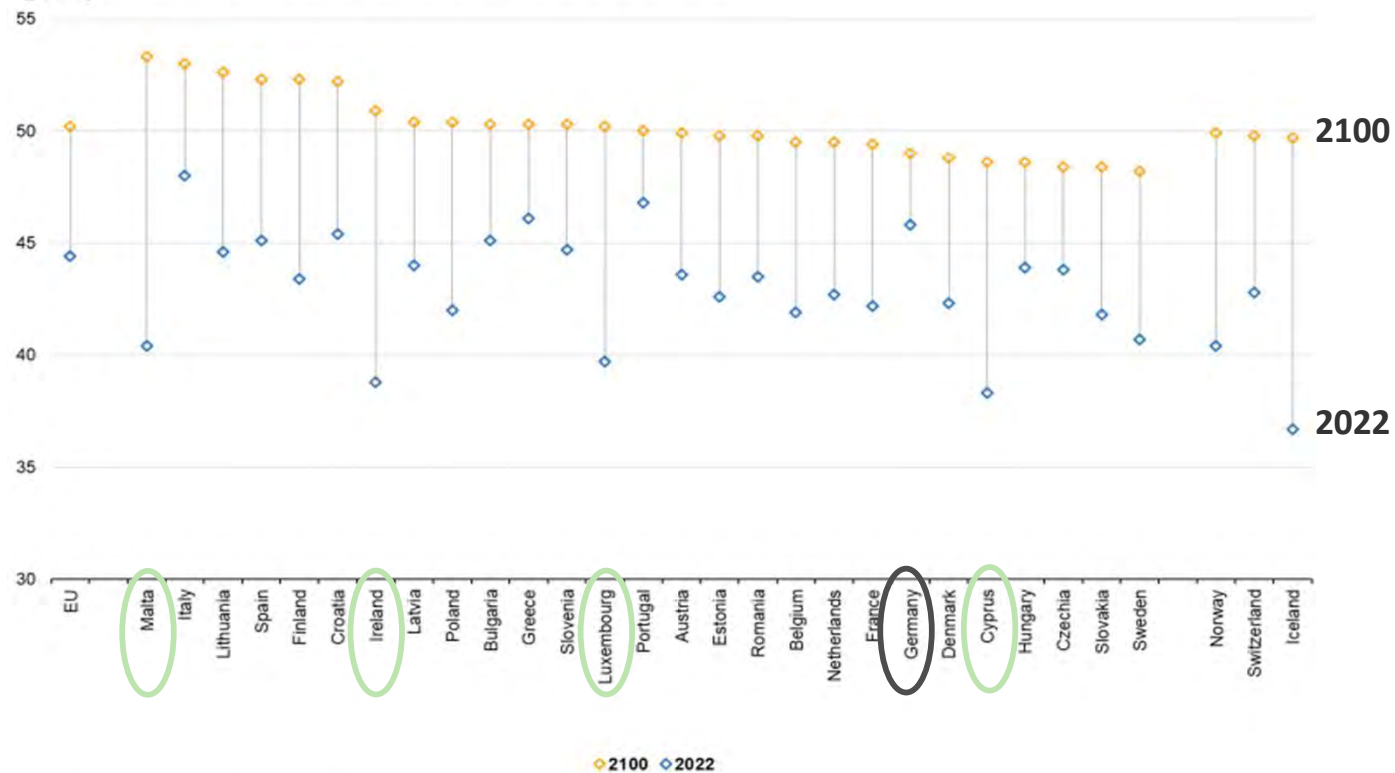
Låg ökning:

+3.2 år är prognosen för Germany & Portugal

Sverige: prognos att ha den yngsta befolkningen i Europa år 2100 en medianålder på 48.2 år

Afrika: 30-40 år (idag median: 18-20)

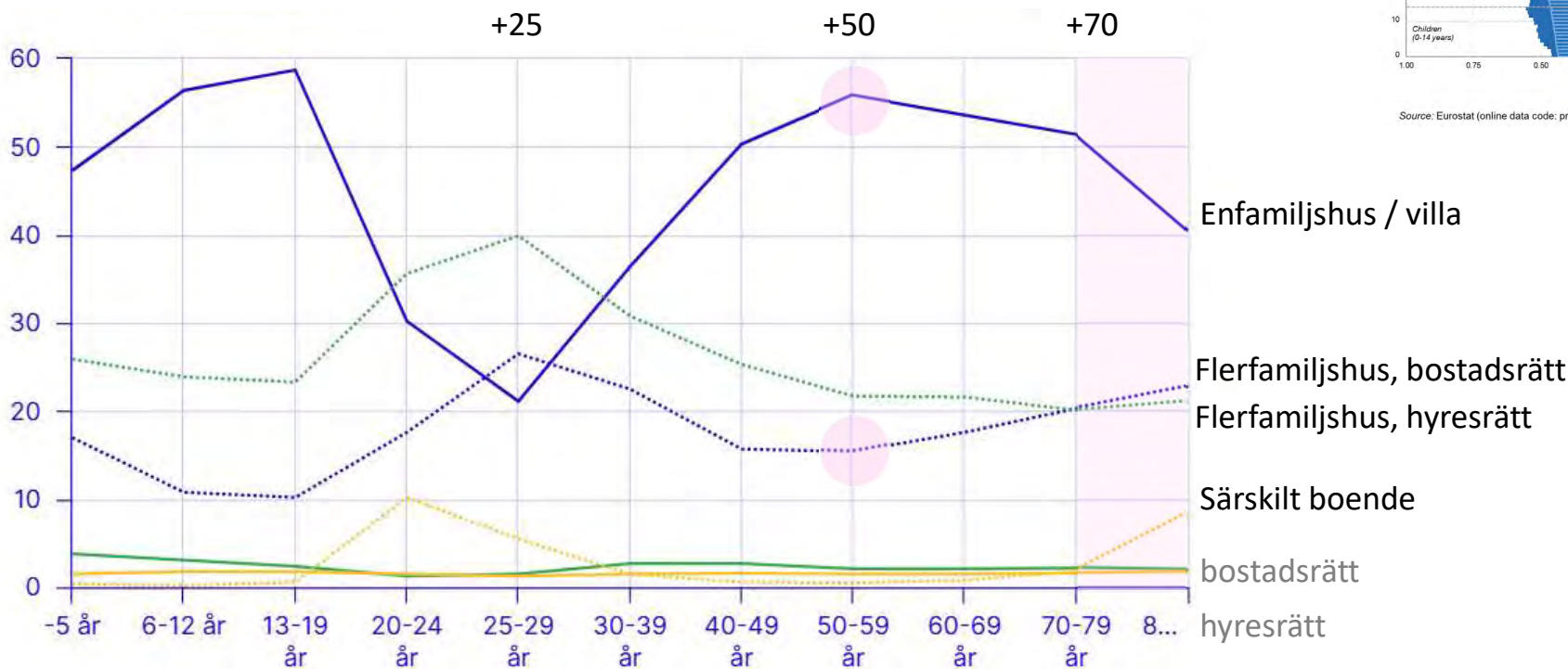
Projected median ages as of 1 January, 2022 and 2100 (years)

Note: Ranked on projected median age for 2100.
Source: Eurostat (online data code: proj_23ndbi)

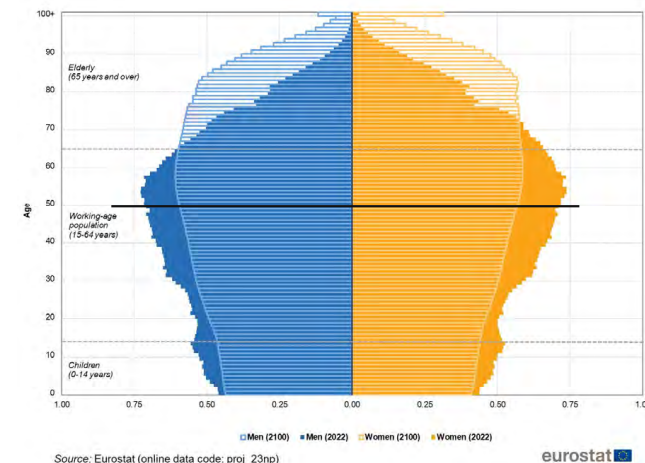
Mismatch på bostadsmarknaden

Andel av befolkningen, ålder och hustyyp: 2023

Source: Figures for Sweden 2023. Statistics Sweden.

Population pyramid, EU, 2022 and 2100
(% of total population)

Slutsatser

- **Balans ändras** mellan krympande försörjande befolkning och större andel äldre riskerar att hota arbetsmarknad, offentliga budgetar och geografiska ojämlikheter
- Demografiska förändringar ökar **bristen på arbetskraft**, potentiellt påverkas tillväxt och konkurrenskraft
- **Befolkningsminskning och 'brain drain'** är påtagliga utmaningar

Regionala variationer

- Befolkningsstätheten varierar stort inom EU. Malta högst, Sverige och Finland lägst
- Vissa regioner är hårt drabbade av befolkningsminskningar.
- Huvudstadsregioner ofta mindre drabbade.

Foto: Ann L

Transport & förflyttningar

Sveriges transportpolitiska mål

prop. 2008/09:93, bet. 2008/09:TU14, rskr. 2008/09:257

- Att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet
- Att funktionsmål om tillgänglighet och hänsynsmål om säkerhet, miljö och hälsa är sinsemellan jämbördiga
- Transportsystemet ska vara jämställt, dvs. likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov

KLIMAT

Växthusgasutsläppen från inrikes transporter (utom flyg) ska minska med minst 70 procent senast år 2030*

Inga nettoutsläpp av växthusgaser år 2045

* 2010 som basår

-70%
växthusgaser

Anpassa till klimatförändring

Minska utsläppen: Transporter

Transporter av personer och varor i Sverige står för en fjärdedel av energianvändningen.

25%
energi

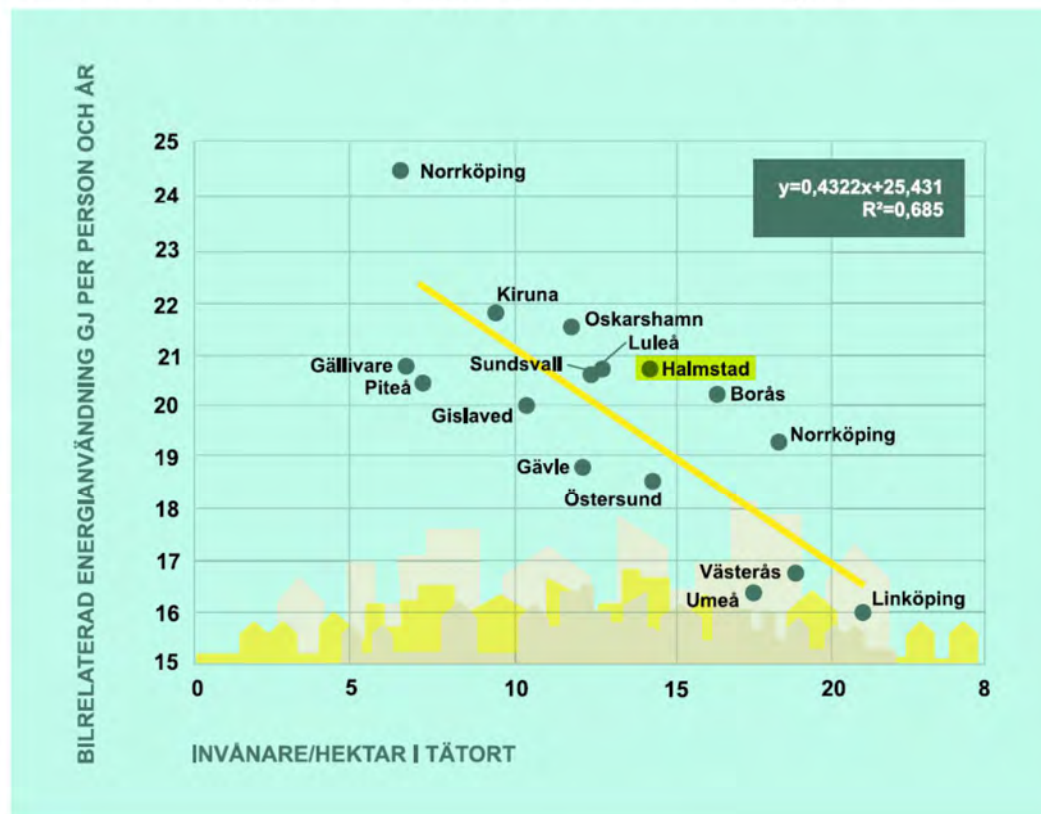
Transporter står för 33% av utsläpp av växthusgaser.

33%
GHE

Stadsbyggande för bättre klimat

Bilrelaterad energianvändning per person & befolkningstäthet

Figur 4. Samband mellan täthet och bilrelaterad bilanvändning i svenska städer.

Stadsbyggande för bättre klimat – utrymme

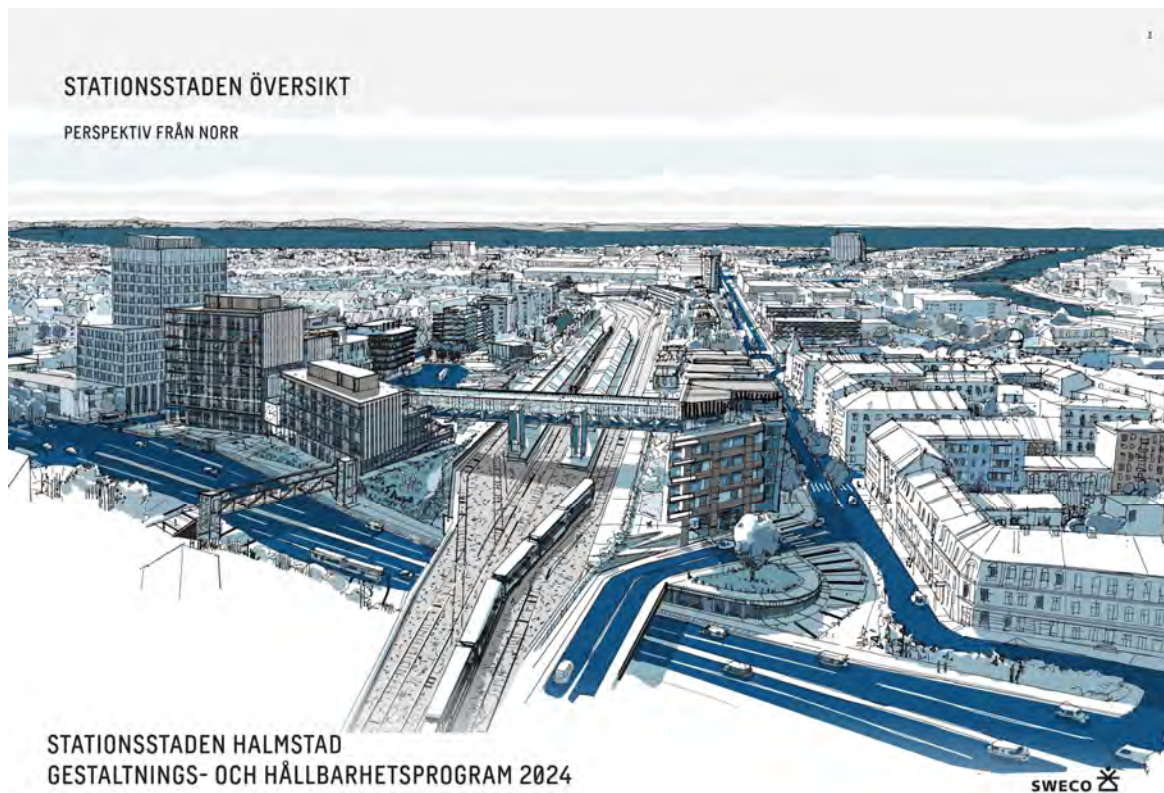

En 3 meter bred yta har olika kapacitet beroende på vem som trafikerar den. Kollektivtrafikresenärer beräknas som 3-minuterstrafik med 100 passagerare per buss. Bilister beräknas som 3-sekunderstrafik med 1,5 person per bil.

Prioritering av trafikslag

Gång
Cykel
Spark - elspark
Kollektivtrafik
Godstransporter - nyttotrafik
Kollektivtrafik
Privatbilism
Parkering

Städer satsar på hållbar mobilitet

STATIONSSTADEN HALMSTAD
GESTALTNINGSG- OCH HÅLLBARHETSPROGRAM 2024

SWECO

STATIONSSTADEN HALMSTAD
GESTALTNINGSG- OCH HÅLLBARHETSPROGRAM 2024

SWECO

SWECO

Hållbara stationssamhällen

VISION VARTOFTA

Vision Vartofta. Sweco 2018.

Svenshögen – Stenungsund

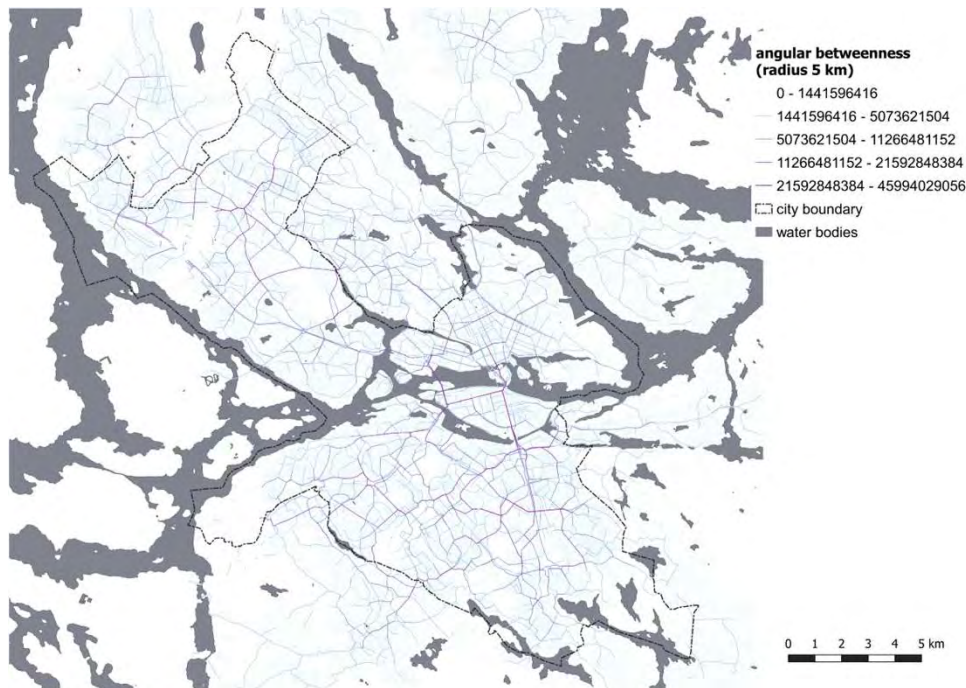
Stationssamhällets form

Legeby. 2021. Developing Station Communities. *Nordic Academic Press of Architectural Research.*

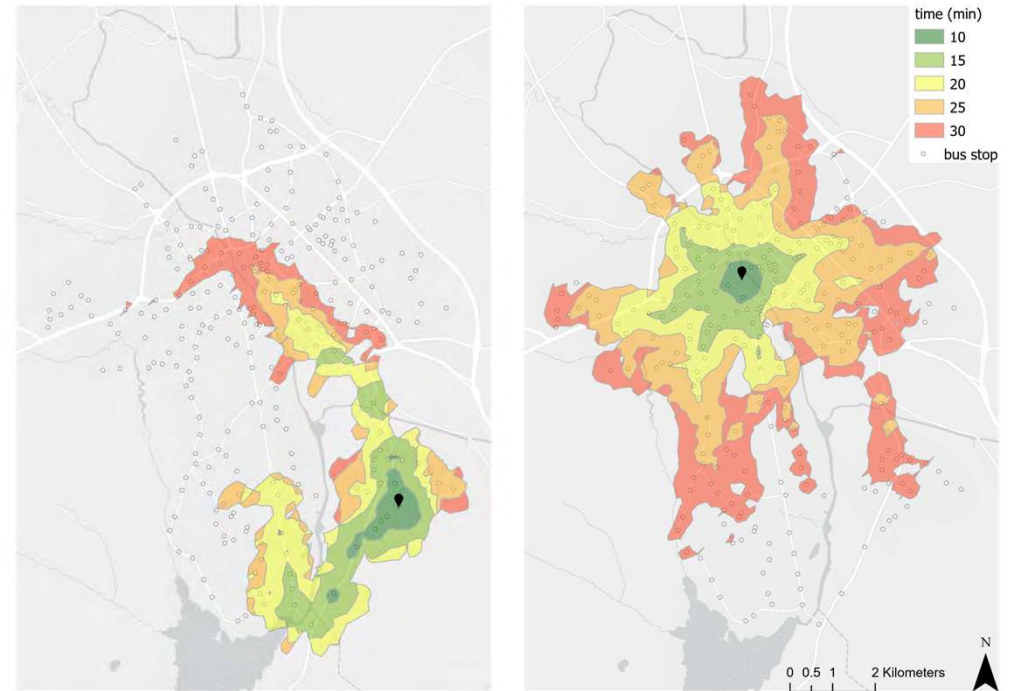
Tillgänglighet till resurser: stadsform & centralitet

Centralitet i gatunätet

The necessary turn: from sprawl to integrated and continuous network

Legeby 2025. Equal Living Conditions.

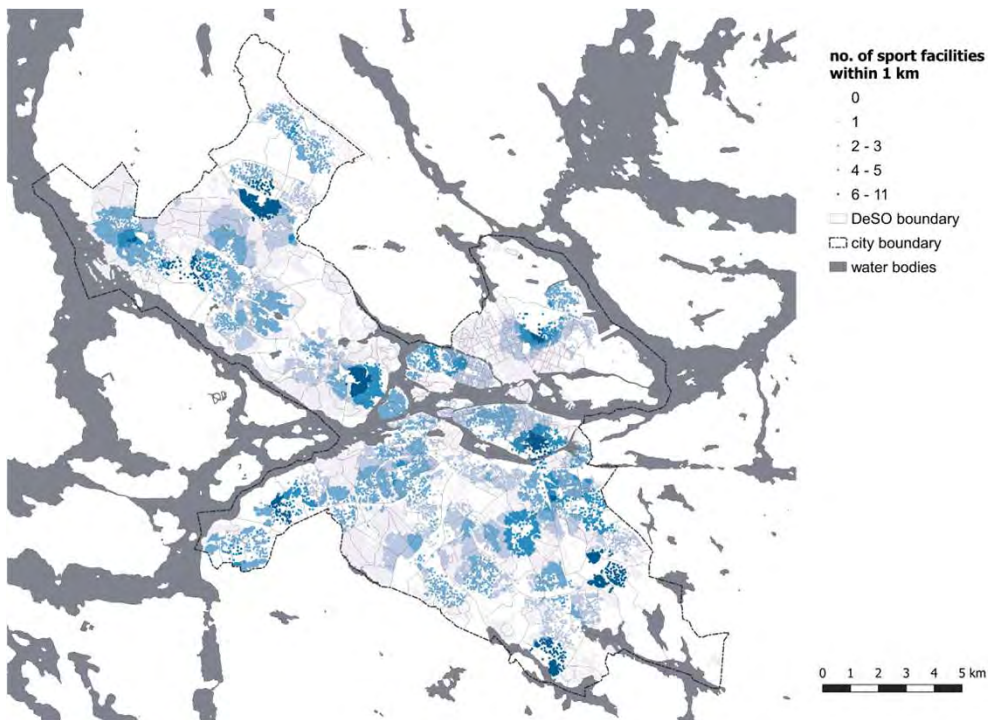

The impact of urban design: isochrone maps

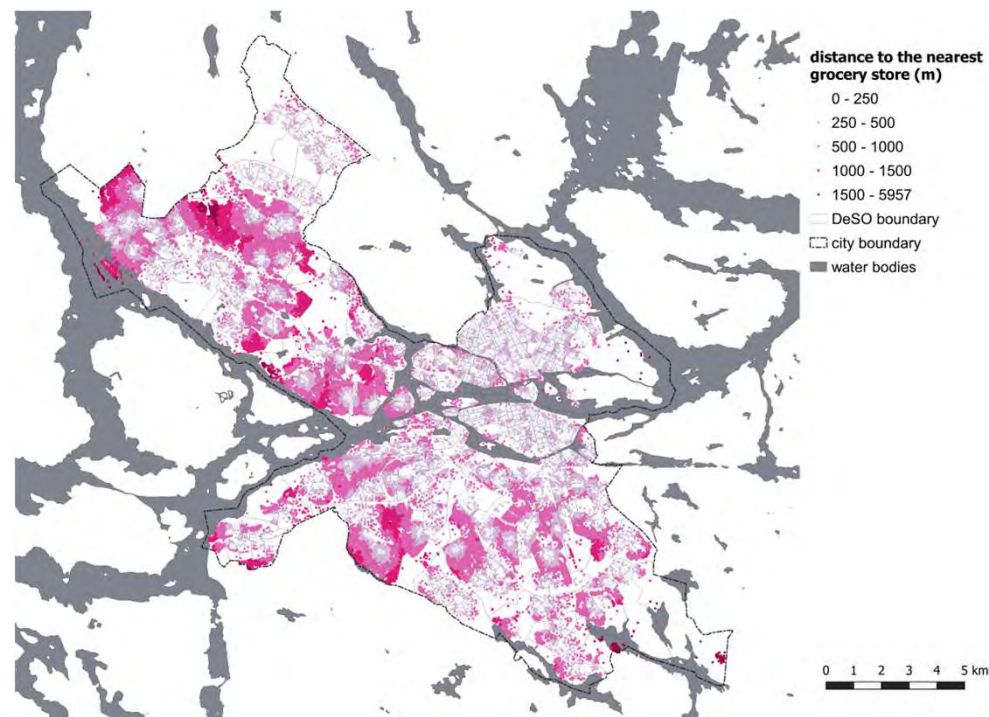
Legeby & Chen. 2022. Uppsala: ojämlik stad?

Tillgänglighet till resurser: stadsrum & täthet

NO. OF SPORT FACILITIES

DISTANCE GROCERY STORES

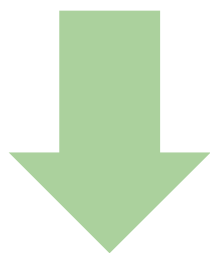

Legeby 2025. Equal Living Conditions.

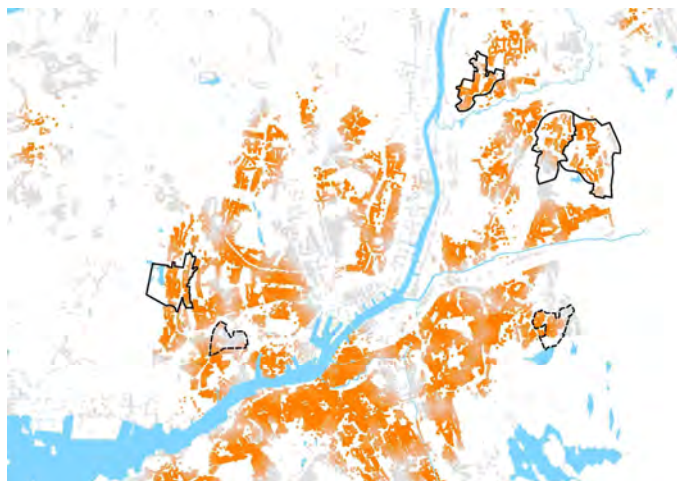
Konsekvenser för städer och
stadsutveckling?

Hur navigera?

Åldersvänliga städer
 Klimatneutrala städer
 Hälsosfrämjande städer
 Rättvisa städer
 Tillgängliga städer

Socialekologiskt
 stadsbyggande

The SharedCity project. KTH 2013-2015. Access to schools.

WHO Global Network for Age-friendly Cities and Communities

Unicef: Shaping urbanization for children. 2018.

Net Zero Cities – Zero emissions 2030

Ekosystemtjänster

**Grönare
städer**

**Designa för
pollinatörer**

**Dagvatten- &
skyfallshantering**

**Cykelvänliga
städer**

**Bänkar för
att gå**

Biodiversitet

**Hälsa och
välmående**

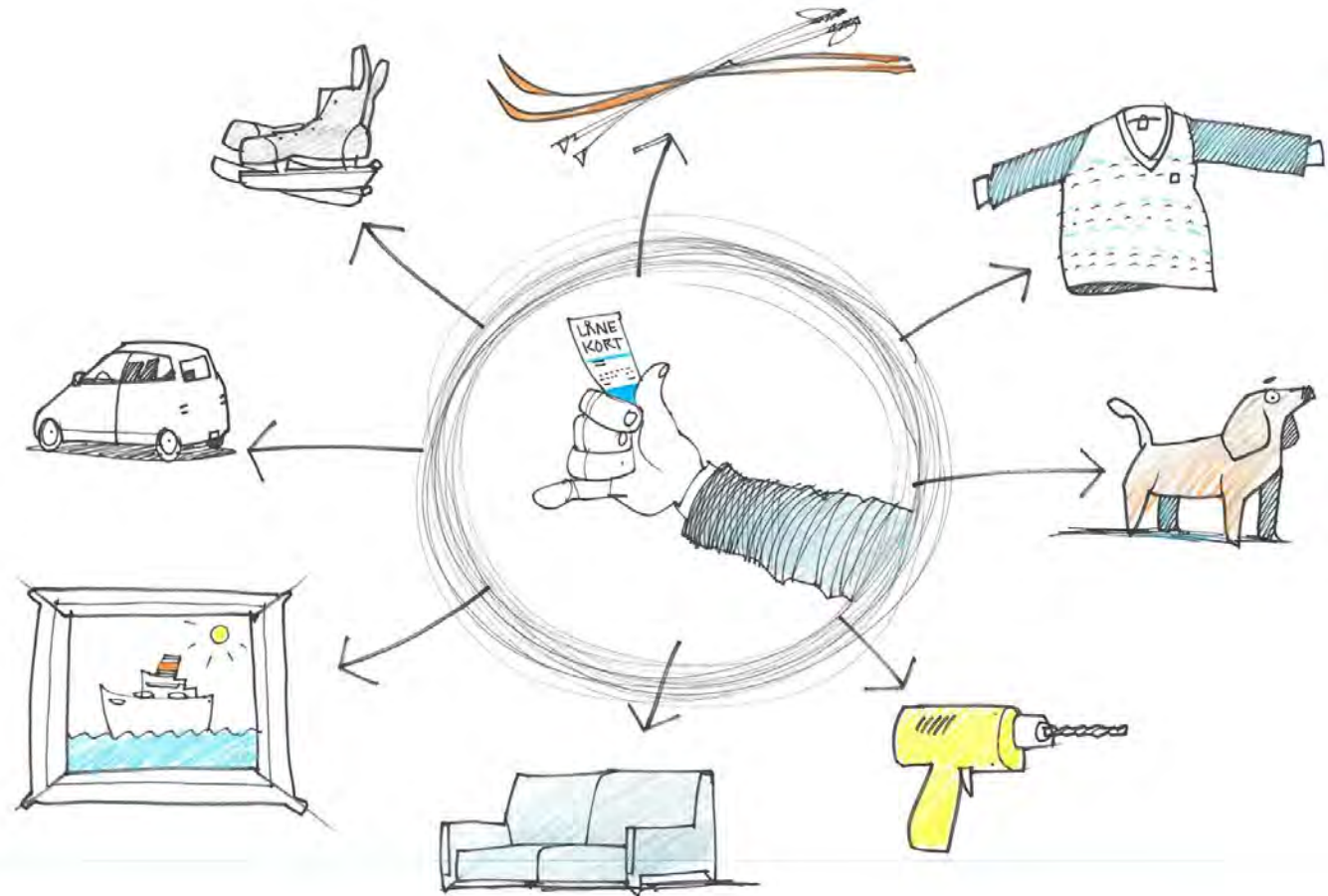
**Medborgar-
inflytande**

**Energieffektiva
byggnader**

**Gestalta för
stadsliv**

**Gåvänliga
städer**

Från ägande till delande

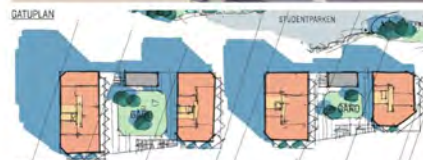
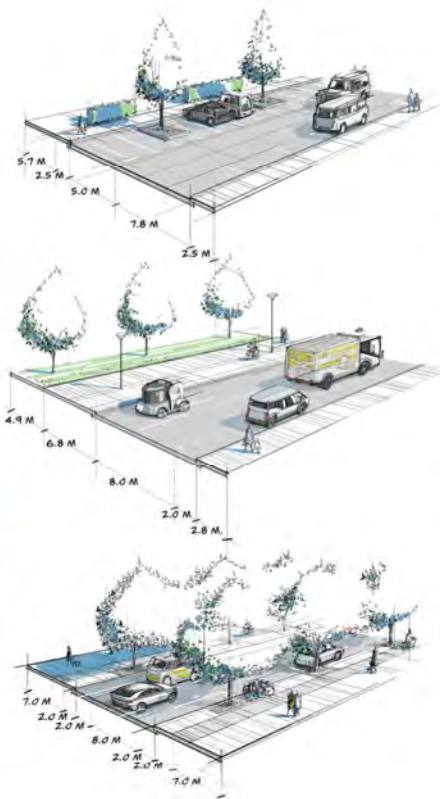

Stadsliv

Aktivera gaturummet

Grönska

Parker & allmänna platser

Trädplanterade gator

Byggnader & gårdar

Ekosystemtjänster

Vårvik

Tredje platsen – social infrastruktur

Foto: Felix Gerlach

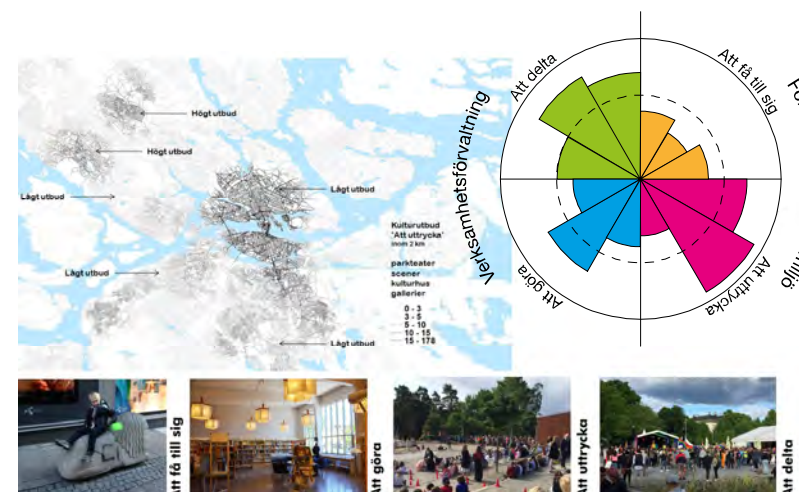
Culture House & new public square in Gothenburg, Bergsjön. Sweco Architects 2017-2023.

Samtidigtvarande

Samhällsnärvaro

Kulturnärvaro

Närvaro av ekosystem

Legeby et al. 2016. Kulturnärvaro.

Legeby et al. 2016. Jämlika livsvillkor.

Stadsomvandling

Stadsförnyelse i Trollhättan

Trollhättan är en levande stad med en vacker stadskärna, livskraftiga företag och välbevarade miljöer från en spännande och innovativ industri-verksamhet. Staden har satsat på nya stadsområden och har utvecklat transportnätet, framför allt för kollektivtrafik, gående och cyklister.

Trollhättan har utvecklats stabilt de senaste åren. Antal invånare har ökat något, dels genom egen ökning men också genom inflyttning.

Här presenteras framtidsvisioner för två centralt belägna verksamhetsområden i Trollhättan – Södra Stallbacka och Håjum. Här finns stor potential för stadsförnyelse. Nuvarande kvaliteter tas tillvara och kompletteras med nya funktioner för att öka attraktiviteten.

Stadsförnyelsen handlar även om en utveckling i en mer hållbar riktning där ekosystemtjänster integreras i strukturen. Områdena kopplas tydligare ihop med sin omgivning. De utformas för att bli en tillgång för hela Trollhättan. Här ges möjlighet för att utveckla två spännande mötesplatser för företag, verksamhetsutövare och för Trollhättebor.

Ann Legeby
Christophe Ginguené
Sweco Architects
Uppdrag: 30092488 'Stad i förändring'
Beställare: Trollhättans stad, Joel Andersson
11 september 2025

BILD @GOOGLE EARTH

- Trollhättan är den centrala tätorten i Trollhättans kommun, belägen i Västra Götalands län.
- Staden erhöll sina stadsprivilegier år 1916, men orten har en mycket äldre historia med utveckling och bosättningar som går tillbaka till medeltiden.
- Kopplingen till vatten har varit avgörande för Trollhättans utveckling, med Göta älv som en viktig företeelse för industri, transport och energiproduktion
- Trollhättans kommun har cirka 60,000 invånare.

Förutsättningar

Håjums verksamhetsområde utgörs av en brokig och livfull sammansättning av verksamheter. Håjum är relativt flackt och upptar en yta på ca 1000x500 meter. Området gränsar till E45 och järnvägen delar området. Intill finns Slättbergens naturområde och i södra kanten finns Håjumsparken med ekar och formlämningar och det är nära till gymnasium och Hjortmossenparken.

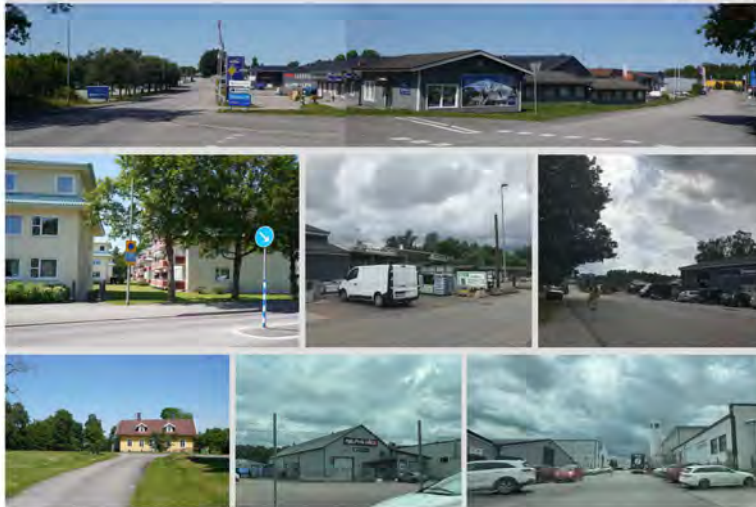
- Mångfald av verksamheter
- Mycket rörelse i området (alla trafikslag)
- Få anslutningar till/från omgivningen
- Fragmenterad randzon som frontar
- Kraftiga barriärer: järnväg och vägar
- Saknas trottoarer och ytor för cykel
- Backande fordon och oordnad parkering
- Mycket hårdgjorda ytor, lite grönska
- Låg orienterbarhet och otydliga gränser
- Närhet till bostadsområden och skolor

Kvaliteter

Håjum har ett strategiskt läge ca 500 m från resecentrum och ca en km från Drottningtorget med E45 i västra kanten. Det är en småskaligare karaktär i den västra delen som är relativt lättbebyggd. Här finns potential att vidareutveckla näringslivet och skapa grogrund för nya företag inom teknologi, hållbarhetsutveckling och energi. Här finns bl.a. bilverkstäder, handel, utbildning, daglig verksamhet, tapetserare, taxiverksamhet, föreningar, maskinuthyrning, hunddagis och mataffärer. Med förändringar i gatustrukturen skapas en viktig länk mellan Kronogården och Sandhem-Stavre.

- Strategiskt läge till kommunikationer
- Levande småföretagarverksamhet blandat med handel och produktion.
- Bra övergripande cykelstråk i norra kanten
- Angränsar till bostadsområden med skolor
- I omgivningen fina grönområden och stråk med potential att koppla ihop

HÅJUM 2025

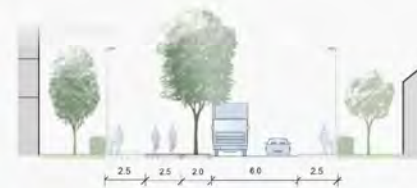
TRE DELOMRÅDEN BLIR TVÅ: TÄTARE GATUSTRUKTUR

NYA GRÖNSTRÅK SOM KOPPLAS TILL OMGIVNING

STADSFÖRNYELSE I ETAPPER

GATUSEKTION – BÄRANDE STRÅK – VERKMÄSTAREVÄGEN

'Håjum Buzz'

- 1 Etappvis stadsförnyelse där kluster & synergier värnas
- 2 Ett mer finmaskigt gatunät introduceras: gåväntligt
- 3 Nya funktioner ges plats: idrott, bostäder, rekreation m.m.
- 4 Satsning på randzonen med välgestaltade byggnader
- 5 Fler länkar till omgivningen: gc-stråk, gator och grönska

- Successiv omvandling där nya funktioner och markanvändningar adderas och kompletterar utbudet
- Fler angränsningspunkter in till Håjum och ett mer finmaskigt gatunät internt
- Två delområden öster om järnvägen länkas ihop med gator och grönska
- Nya bärande stråk med plats för gående och cyklister samt ekosystemtjänster såsom dagvattenhantering
- Mer plats för rekreation: sportanläggningar och parker
- Nya bostäder i nordöstra delen som ansluter till befintliga småhus
- Upprustning av broar med belysning som gör dem till landmärken
- Trottoarer utmed gator och fler cykelstråk genom området med ny bro över järnvägen, kopplar till befintligt nät
- Satsning på randzonen med välgestaltade byggnader och iordninggjorda öppna ytor med mer grönska
- Byggnadskaraktären hålls samman till uttryck och färgskala
- Taklandskap och färgskala är idag brokigt och hålls samman per delområde
- Välgenomtänkt belysning för trygg upplevelse och broar blir landmärken

INSPIRATIONSBLER

- HANDEL (BUTIKER, STORMÄRKNADER,)
- RESTAURANGER OCH KAFÉER
- BOSTÄDER (RÄDHUS, BOSTADSRÄTTSFÖRENINGAR,)
- KONTORSBYGGNADER
- UTBILDNING (SKOLOR, YRKESUTBILDNINGSCENTER,)
- SAMLINGSLOKALER
- BOENDE & OMSÖRG
- HALSA OCH SJUKVÅRD
- KULTUR OCH FRITID
- IDROTTSANLÄGGNINGAR
- VEKSTAD (BILVERKSTÄDER, SNICKERIER,)
- INDUSTRIBYGGNADER
- B BEFINTLIG
- O ÖMBYGGNATION
- N NYBYGGNAD

UTREDNINGSOMRÅDE FOR
FRAMTIDA BEBYGGELSE

KRONOGÅRDEN

HÅJUMS GÅRD

EUROPAVÄG 45

NYA UTBILDNINGS- OCH
KONTORSBYGGNADER LÅNGS
GÅRDHEMSVÄGEN

NY KONTORSBYGGNAD/
SIGNATURBYGGNAD LÅNGS
EUROPAVÄG 45.

TROLLHÄTTAN
STADSKÄRNA

SANDHEM

NYA BOSTADSHUS OCH KONTOR LÅNGS VERKMASTAREVÄGEN
PÅ KVARTERETS ÖSTRA KANT KOMMER DESSA HUS ERBJUDA
FINA VYER MOT SLÄTTSBERGENS NATURVÅRDSOMRÅDE OCH
DET OMGIVANDE LANDSKAPET.

SÖDRA STALLBACKA

FRAMTIDA STADSFÖRNYELSE MED FULLSTÄNDIG KAJPROMENAD

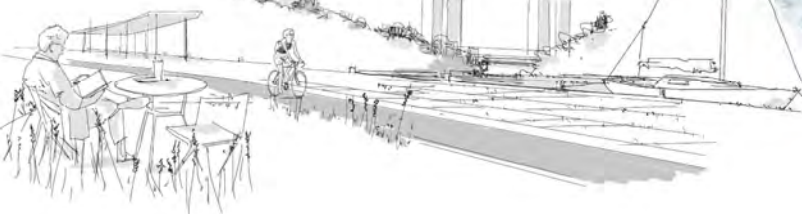
STADSFÖRNYELSE - HÄJUM & SÖDRA STALLBACKA - TROLLHATTAN
 SEPTEMBER 2025

RÖDMÄRKADE PAVILJONER (PÅ BILDEN) BJUDER PÅ SERVICE OCH HAPPENINGS LÅNGS HELA KAJEN.

VID GRAFFITIVÄGGEN FINNS EN ÖPPNINGSBAR GÅNGBRO SOM GER TILLGÅNG TILL STALLBACKAÖN DÄR DU KAN NJUTA AV EN ÖPPEN VY MOT GÖTA ÄLV.

JÄRNVAGSBRO

SÖDRA STALLBACKA

VISION MED BEVARAD HAMNVERKSAMHET

Gruppdiskussioner

Vilken stad vill vi ha?

Trollhättan mot framtiden... vilken?

Strategier & Ledord

Vad behövs för att utvecklas i önskad riktning?

Potential för utveckling!

Vad? Var? Vem?

Culture House and new public square in Gothenburg, Bergsjön
Sweco Architects: Margareta Diedrichs

ann.legeby@sweco.se

 Tack!

Trollhättans
Stad